

STRATEGIJA RAZVOJA

**Instituta za intelektualno vlasništvo
Bosne i Hercegovine
(2008 – 2015)**

Mostar, decembar 2008.

SADRŽAJ

SKRAĆENICE

1. SAŽETAK	4
2. UVOD	5
3. NAMJENA I CILJ DOKUMENTA	6
3.1. Namjena i cilj Strategije	
3.2. Polazišta u izradi Strategije	
4. INTELKTUALNO VLASNIŠTVO KAO SAVREMENI RESURS U POSTIZANJU EKONOMSKOG RAZVOJA	8
4.1. Intelektualno vlasništvo u funkciji ekonomskog razvoja BiH	
4.2. Intelektualno vlasništvo u kontekstu evropskih integracija, te pristupanja WTO i ispunjavanja obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP)	
5. OSNOVNE KOMPONENTE I NJIHOVA ULOGA U USPOSTAVLJANJU, RAZVOJU I DJELOVANJU NACIONALNOG SISTEMA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA	10
5.1. Osnovne komponente nacionalnog sistema intelektualnog vlasništva	
5.2. Uloga komponenti nacionalnog sistema intelektualnog vlasništva	
5.3. Korelacija nacionalnih, regionalnih i svjetskih sistema intelektualnog vlasništva	
6. STANJE POSTOJEĆEG SISTEMA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE	15
6.1. Legislativa	
6.1.1. Nacionalni zakoni i propisi	
6.1.2. Multilateralni sporazumi, konvencije i ugovori	
6.2. Institucije za uspostavljanje i ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva	
6.2.1. Institucija za uspostavljanje prava intelektualnog vlasništva – Institut za intelektualno vlasništvo BiH	
6.2.2. Institucije za ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva	
6.3. Korisnici intelektualnog vlasništva	
7. USPOSTAVLJANJE, RAZVOJ I DJELOVANJE NOVOG SISTEMA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE.....	28
7.1. Pretpostavke za uspostavljanje, razvoj i djelovanje novog sistema intelektualnog vlasništva BiH	
7.2. Uloga Instituta u uspostavljanju, razvoju i djelovanju novog sistema intelektualnog vlasništva u Bosni i Hercegovini	
8. STRATEGIJA RAZVOJA INSTITUTA U FUNKCIJI USPOSTAVLJANJA, RAZVOJA I DJELOVANJA NOVOG SISTEMA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE	31
8.1. Misija i strateški ciljevi Instituta	
8.2. Institucionalni kapaciteti Instituta u ostvarivanju strateških ciljeva Instituta	
8.2.1. Redefiniranje nadležnosti Instituta u skladu sa strateškim ciljevima	
8.2.2. Funkcionalni opis sektora i službi Instituta	
8.2.3. Redefiniranje resursa Instituta slijedeći strateške ciljeve	
8.2.4. Koordinacija djelovanja Instituta i institucija za ostvarivanje intelektualnog vlasništva	
8.2.5. Obavljanje nadležnosti Instituta u entitetima (FBiH i RS)	
8.3. Preporuke za strateški razvoj Instituta	
9. ZAKLJUČAK	46
10. PRILOZI	47
Prilog 1: Oblici intelektualnog vlasništva	
Prilog 2: Pregled konceptata legislativne u području industrijskog vlasništva	

SKRAĆENICE

BASMP – Institut za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo BiH

BiH – Bosna i Hercegovina

CARDS – Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation
(Pomoć Evropske zajednice za rekonstrukciju, razvoj i stabilizaciju)

EPC - European Patent Convention (Evropska patentna konvencija)

EPO – European Patent Organization (Evropska patentna organizacija)

FBiH – Federacija Bosne i Hercegovine

HW – Hardware (mašinska informatička oprema)

ICT - Information and Communication Technologies (Informacijske i komunikacijske tehnologije)

IP - Intellectual Property (Intelektualno vlasništvo)

IPR - Intellectual Property Rights (Prava intelektualnog vlasništva)

IT - Information Technologies (Informacijske tehnologije)

IV – Intelektualno vlasništvo

OHIM – Office for Harmonization in the Internal Market (Ured za harmonizaciju internog tržišta, Ured za žigove i industrijski dizajn Evropske unije)

PC – lični računar

PCT – Patent Cooperation Treaty (Ugovor o saradnji u području patenata)

RS - Republika Srpska

SIPA - Državna agencija za istrage i zaštitu

SSP – Stabilization and Association Agreement (Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju)

TRIPS – Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights
(Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva)

UNECE – United Nations Economic Commission for Europe (Ekonomska komisija Ujedinjenih naroda za Evropu)

VPN – Virtual Private Network (Virtualna privatna mreža)

WCO – World Customs Organization (Svjetska carinska organizacija)

WIPO – World Intellectual Property Organization (Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo)

WTO - World Trade Organization (Svjetska trgovinska organizacija)

1. SAŽETAK

Ovaj dokument, nazvan *Strategija razvoja Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine (Strategija)*, predstavlja osnov za sistemsko uspostavljanje, razvoj i djelovanje cjelovitog i efikasnog sistema intelektualnog vlasništva Bosne i Hercegovine u skladu sa ponajprije zahtjevima aktuelnih, te predstojećih integracijskih procesa Bosne i Hercegovine u EU, ispunjenjem obaveza iz SPP, te pristupanjem WTO-u, ali, isto tako, i stvaranjem preduvjeta za upotrebu intelektualnog vlasništva u postizanju ekonomskog razvoja zasnovanog na konkurentnosti robe i usluga. U uskoj vezi s time su podsticaj za razvoj inovacijskih aktivnosti, transfer tehnologije, uspostavljanje tržišnih odnosa i slobodno kretanje robe i usluga.

O intelektualnom vlasništvu kao savremenom resursu za postizanje ekonomskog razvoja i njegovim osnovnim značenjima govori se u 4. poglavlju, čime se skreće pažnja na činjenicu da upotreba intelektualnog vlasništva, po prirodi stvari, predstavlja neupitan interes privrednih entiteta, kao i pojedinaca koji stvaraju nove vrijednosti, što zaslužuje i podršku šire društvene zajednice.

Sistem intelektualnog vlasništva obuhvata niz elemenata koji se, radi očitijeg prikaza i transparentnije obrade, mogu grupirati u tri komponente čije uspostavljanje i usklađeno djelovanje omogućavaju djelovanje sistema kao cjeline, što je prikazano u 5. poglavlju.

Polazeći od stanja postojećeg sistema intelektualnog vlasništva Bosne i Hercegovine prikazanog u 6. poglavlju, u 7. poglavlju težište *Strategije* stavljeno je na izgradnju efikasnog institucionalnog okvira, prvenstveno Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine kao vrhovne institucije u iniciranju, moderiranju i koordiniranju aktivnosti kojima se postižu uspostavljanje, razvoj, djelovanje i primjena novog sistema intelektualnog vlasništva BiH.

Na taj način, osim svoje izvorne i osnovne nadležnosti, koja se sastoji u dodjeli prava industrijskog vlasništva u BiH, Institut preuzima ulogu predvodnika u ostvarivanju misije na uspostavljanju, razvoju, djelovanju i primjeni novog sistema intelektualnog vlasništva BiH. Time na najbolji način, slijedeći svoja zakonska ovlaštenja, svoje institucionalne veze sa evropskim i međunarodnim sistemom intelektualnog vlasništva, poznavanjem stručnog područja i iskustvom doprinosi razvoju i primjeni cjelokupnog sistema intelektualnog vlasništva BiH.

Unapređenjem i daljnjim razvojem resursa Instituta radi osposobljavanja za preuzimanje novih nadležnosti u skladu sa ovom strategijom, Institut bi se najkasnije do 2015. godine trebalo definitivno da profilira kao vodeća snaga i vrhovna institucija u aktivnostima iniciranja, moderiranja i koordiniranja razvoja i primjene novog sistema intelektualnog vlasništva BiH u skladu sa zahtjevima WTO i EU, kao i potrebama ostvarivanja ekonomskog razvoja Bosne i Hercegovine.

2. UVOD

Historijska izgradnja međunarodnog, kao i nacionalnih sistema intelektualnog vlasništva, koja datira od kraja 19. vijeka, odvijala se u smjeru zaštite interesa entiteta i pojedinaca koji su stvarali određene kreacije uma, ali je sve više rastao ekonomski značaj upotrebe industrijskog vlasništva u funkciji postizanja privrednog razvoja.

Kontinuirani i snažni razvoj sistema intelektualnog vlasništva u posljednjih stotinjak godina posljedica je uvjerenosti vodećih zemalja u svijetu da je intelektualno vlasništvo dio ukupnog nacionalnog bogatstva i moćno sredstvo privrednog razvoja. Tako sistem intelektualnog vlasništva postaje moćno oruđe za transformaciju kreativnosti u kapital i ugled, budući da omogućava zakonsko vlasništvo na intelektualnoj imovini s isključivim pravom raspolaganja.

Danas se sistemska upotreba intelektualnog vlasništva u funkciji privrednog razvoja susreće redovno u zemljama čije su ekonomije zasnovane na vlasničkim i tržišnim principima. Zahvaljujući tome je na svim nivoima nacionalne vertikale, od najviših instanci izvršne, pa i zakonodavne vlasti, preko upravljačkih struktura u naučnom, istraživačkom, razvojnom, visokoobrazovnom, te ukupnom privrednom sektoru, sve do pojedinaca koji participiraju kao izvršioci u tim sektorima, formirana svijest o značaju upotrebe intelektualnog vlasništva u privrednom i nacionalnom razvoju.

Zahvaljujući tome, u tim zemljama danas ne postoje nikakve dileme u pogledu upotrebe intelektualnog vlasništva u funkciji razvoja, nego vlada potpuna uvjerenost da u savremenim uvjetima, s procesima globalizacije bez adekvatne upotrebe intelektualnog vlasništva nije ni moguće postići globalnu konkurentnost proizvoda i usluga kao pretpostavke za ostvarenje visokog stepena privrednog razvoja, koji se ogleda u povoljnom bilansu robne razmjene, zadovoljavajućoj zaposlenosti i visokom bruto nacionalnom dohotku.

Kao rezultat takvog stanja, u tim državama su uspostavljeni, razvijeni i uspješno djeluju nacionalni sistemi upotrebe intelektualnog vlasništva koji, osim legislativne i institucionalne komponente, obuhvataju i djelotvornu korisničku komponentu. Ta komponenta počiva na modelima upotrebe intelektualnog vlasništva u funkciji razvojnih i poslovnih ciljeva, u ključnim sektorima kao što su privredni (veliki privredni sistemi, malo i srednje preduzetništvo, zanatlije), istraživačko-razvojni, naučni i visokoobrazovni sektor.

Prava industrijskog vlasništva (patent, robni i uslužni žig, industrijski dizajn, geografska oznaka, planovi rasporeda integriranih kola) stječu se u upravnim postupcima koji se vode pred nadležnom institucijom (u BiH to je Institut za intelektualno vlasništvo). A autorska prava (prava autorā na djelima iz područja književnosti, nauke i umjetnosti) i srodna prava (prava umjetnika izvođača, prava proizvođača fonograma, videograma, baza podataka i prava radiodifuznih organizacija – proizvođača emisija) nastaju stvaranjem samog djela i ona nisu uvjetovana ispunjenjem bilo kakvih formalnosti.

Stečeno pravo industrijskog vlasništva omogućava:

- Ekskluzivnu proizvodnu i tržišnu eksploataciju
 - izuma, zaštićenog patentom;
 - znaka, zaštićenog robnim/uslužnim žigom;
 - vanjskog oblika proizvoda, zaštićenog industrijskim dizajnom;
 - oznake kojom se označava da roba potječe sa određene teritorije, registrirane kao oznaka geografskog porijekla (geografska oznaka);
 - topografije poluvodičkih proizvoda;
- Isključivanje mogućnosti neovlaštene upotrebe, kopiranja i imitiranja proizvoda i djela.

Osnovni oblici intelektualnog vlasništva prikazani su u Prilogu 1.

Vrlo važna komponenta sistema intelektualnog vlasništva je ostvarivanje stečenih prava, što se postiže građanskopravnom i krivičnopravnom zaštitom, te administrativnim mjerama (inspekcijski nadzor i carinske mjere).

3. NAMJENA I CILJ DOKUMENTA

3.1. Namjena i ciljevi Strategije

Ovaj dokument, Strategija razvoja Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine (*Strategija*), daje detaljniju razradu okvira i pravaca razvoja Instituta, kao osnove i pretpostavke za izradu programa kojim se postižu uspostavljanje, razvoj i djelovanje novog sistema intelektualnog vlasništva BiH.

Strategijom se utvrđuju smjernice i aktivnosti kako bi se Institut osposobio da, osim aktivnosti iz svoje aktuelne nadležnosti utvrđene zakonom, preuzimanjem novih nadležnosti može doprinijeti da sistem intelektualnog vlasništva BiH postane kompatibilan sistemima intelektualnog vlasništva u zemljama EU, te na taj način doprinio ekonomskom, socijalnom i kulturnom razvoju BiH u skladu sa dosezima modernog društva zasnovanog na znanju.

Strategija ima cilj:

- Definirati osnovne odrednice novog sistema vlasništva BiH koji će omogućiti nivo zaštite intelektualnog vlasništva u BiH sličan onom u zemljama EU u skladu sa obavezama preuzetim relevantnim međunarodnim ugovorima;
- Odrediti ulogu Instituta u razvoju i djelovanju novog sistema intelektualnog vlasništva BiH kao pokretača i koordinatora aktivnosti stjecanja i upotrebe intelektualnog vlasništva kao poluge privrednog razvoja;
- Definirati strategiju razvoja Instituta putem preporuka za:
 - ✚ Razvoj pretpostavki za efikasno djelovanje Instituta (kadrovski resurs, organizacijska struktura, tehnološka osnova rada, finansiranje);
 - ✚ Razvoj osnovnih funkcija Instituta (administrativni postupci dodjele prava industrijskog vlasništva, informacijska djelatnost, promotivno-edukativne aktivnosti);
 - ✚ Automatizaciju upravnih postupaka i procedura radi efikasnijeg i kvalitetnijeg pružanja usluga korisnicima;
 - ✚ Unapređenje saradnje sa institucijama nadležnim za provođenje prava intelektualnog vlasništva u Bosni i Hercegovini (sudovi, carinski organi, tržišne inspekcije, tužilaštvo, policija i drugi);
 - ✚ Intenziviranje saradnje sa međunarodnim institucijama (WIPO, WTO, WCO, UNECE, EPO i druge), te sa nacionalnim institucijama u području intelektualnog vlasništva u regionu.

3.2. Polazišta u izradi Strategije

Osnovni zahtjevi u izradi Strategije zasnivaju se na operacionaliziranju neophodnih mjera koje su zacrtane u *Strategiji integriranja Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju*, i to:

- a) Osposobiti Institut za intelektualno vlasništvo BiH i raditi na unapređivanju njegovih kapaciteta,
- b) Pristupiti svim relevantnim međunarodnim konvencijama i udruženjima u području zaštite intelektualnog vlasništva,
- c) Intenzivirati saradnju između sudova, tržišnih inspekcija, carinskih i policijskih snaga radi efikasnije borbe protiv krivotvorenja i piratstva,
- d) Pratiti tehnološki napredak i, u skladu sa tim, stručno usavršavati osoblje koje radi na razmatranju prijava u području zaštite autorskih i drugih srodnih prava,
- e) Pokrenuti kampanju informiranja svih ključnih i zainteresiranih lica, uključujući i širu javnost, o značaju intelektualnog vlasništva, kao segmenta unutrašnjeg tržišta.

U polazišta *Strategije* su uvršteni također:

- Relevantni propisi BiH u području intelektualnog vlasništva,
- Međunarodni propisi čija je stranka BiH (međunarodni pravni poredak u području intelektualnog vlasništva),
- Program rada Instituta za intelektualno vlasništvo BiH za 2008. godinu,

- Preporuke Regional 2002 CARDS Intellectual Property Rights in the Western Balkans,
- Preporuke međunarodnih institucija, prvenstveno WIPO (IP Strategies for Development, The 45 Agreed Recommendation under the WIPO Development Agenda,..), UNECE,
- Preporuke stalnih organa WIPO-a (stalni komiteti, *ad hoc* radne grupe i dr.).

Iz *Strategije* proizlaze parametri za unapređenje legislativne, institucionalne i korisničke komponente sistema intelektualnog vlasništva u BiH, uz navođenje argumenata koji apostrofiraju Institut kao glavnu pokretačku snagu aktivnosti na planu uspostavljanja, razvoja i djelovanja novog sistema intelektualnog vlasništva BiH, te se definiraju pravci i dinamika razvoja kapaciteta Instituta.

Predviđeno je da se do navedenog cilja dođe putem rezultata sljedećih triju komponenti:

- razvoj institucionalnih kapaciteta Instituta, kao i razvoj institucija za ostvarivanje intelektualnog vlasništva i razvoj korisnika sistema intelektualnog vlasništva,
- jačanje legislativnog okvira u skladu sa TRIPS-plus i zahtjevima SSP,
- razvoj korisnika intelektualnog vlasništva.

Za realizaciju navedenih komponenti prvi korak je definiranje odrednica sistema intelektualnog vlasništva u BiH s posebnim naglaskom na razvoj Instituta koji zauzima vrhovnu poziciju u sistemu intelektualnog vlasništva BiH, te je izgradnja kadrovskog, funkcionalnog i tehnološkog resursa Instituta ključni preduvjet za uspostavljanje novog sistema intelektualnog vlasništva BiH.

Radi određenosti *Strategije*, definirane su preporuke za razvoj pouzdanog i efikasnog sistema zaštite i upotrebe intelektualnog vlasništva BiH kao preduvjeta za integracijske procese i pristupanje WTO, te ispunjenje obaveza iz SSP, kao i razvoj stranih ulaganja i podsticanje privrednog, naučnog i kulturnog razvoja, čija bi se realizacija odvijala prema planovima i programima Instituta:

- kratkoročno – za period 2008 - 2009.
- srednjoročno – za period 2009 - 2012.
- dugoročno - za period 2013 - 2015.

4. INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO KAO SAVREMENI RESURS U POSTIZANJU EKONOMSKOG RAZVOJA

Općepoznato je da svi proizvodi ljudskog uma, intelektualni proizvodi, postižu svoju vrijednost umnožavanjem, upotrebom i prikazivanjem drugim ljudima, pa ih nije moguće zaštititi skrivanjem, zatvaranjem ili nekom drugom fizičkom zaštitom.

Za njihovu zaštitu razvijen je sistem pravne zaštite, sistem intelektualnog vlasništva, kojim se pomoću sredstava i institucija pravnog sistema štiti pravo vlasnika na raspolaganje, upotrebu i stjecanje koristi od zaštićenog nematerijalnog dobra.

Tako sistem intelektualnog vlasništva postaje moćno oruđe za transformaciju rezultata kreativnosti u kapital i ugled, budući da njihovim titularima omogućava zakonsko vlasništvo na intelektualnoj imovini sa isključivim pravom raspolaganja i upotrebe.

Moderno zakonodavstvo razlikuje niz oblika intelektualnog vlasništva kako je prikazano u Prilogu 1.

Rezultat ostvarenja sintagme „*ekonomija zasnovana na znanju*“ u osnovi je stvaranje mnogovrsnih kreacija i dostignuća zasnovanih na znanju, čiji je krajnji cilj postizanje globalne konkurentnosti proizvoda i usluga, kao osnove i preduvjeta za uravnoteženu robnu razmjenu i povećanje zaposlenosti, odnosno razvoja privrede u cjelini u skladu sa potrebama za djelotvoran odgovor na izazove privrednog okruženja.

Postizanje navedenog cilja u savremenim uvjetima pretpostavlja, između ostalog, obaveznu i redovnu aktivnost kojom se sve ostvarene kreacije i rezultati zasnovani na znanju pravno štite odgovarajućim oblikom intelektualnog vlasništva. Time se sprečava ne samo rasipanje resursa uloženi u stvaranje rezultata intelektualnih aktivnosti nego i isključuje mogućnost da se ti rezultati nekontrolirano i nedopušteno koriste. S druge strane se omogućava da ih kapitaliziraju entiteti i pojedinci koji su ih ostvarili.

Kao rezultat razvoja tokom skoro 125 godina u međunarodnim, ali i nacionalnim okvirima, danas u zemljama sa ekonomijama tradicionalno zasnovanim na vlasničkim i tržišnim principima svjedočimo o djelotvornom djelovanju uspostavljenih i razvijenih sistema intelektualnog vlasništva.

Dug je niz pokazatelja koji svjedoče o djelotvornoj upotrebi nacionalnih sistema intelektualnog vlasništva u funkciji privrednog razvoja u zemljama sa ekonomijama tradicionalno zasnovanim na vlasničkim i tržišnim principima, što je rezultat historijske uvjetovanosti i stvorenih pretpostavki.

Razvoj intelektualnog, a naročito industrijskog, vlasništva u svijetu, kao i stečena pozitivna iskustva u praktičnoj upotrebi njegovih učinaka rezultirali su time da je za privredne sisteme industrijski razvijenih zemalja intelektualno vlasništvo postalo neupitni i nezamjenjivi savremeni resurs i sredstvo u postizanju globalne konkurentnosti i uspjeha u tržišnoj utakmici ne samo na globalnom i regionalnom planu nego i u domaćim okvirima.

Zahvaljujući historijskom razvoju, kao i praktičnim iskustvima, u tim zemljama, koje bh. privredi, zapravo, predstavljaju konkurentsko privredno okruženje kako u okviru EU, tako i u globalnim okvirima, na svim nivoima nacionalne vertikale, od najviših instanci izvršne, pa i zakonodavne vlasti preko upravljačkih struktura u naučnom, istraživačkom, razvojnom, visokoobrazovnom, te ukupnom privrednom sektoru, pa sve do pojedinaca koji participiraju kao izvršioци u tim sektorima, ne samo da postoji stručna informiranost nego je formirana, i nepogrešivo djeluje, neupitna svijest da ne postoje nikakve dileme u pogledu potrebe da se intelektualno vlasništvo upotrijebi u funkciji razvoja.

Kao krajnji rezultat tog historijskog razvoja u tim zemljama, koje, uostalom, tradicionalno pripadaju čelnoj grupi industrijski razvijenih zemalja u svijetu, postignuta je odgovarajuća sinteza istraživačko-razvojnog (I&R) sektora, te ukupnih inovacijskih procesa sa sistemom intelektualnog vlasništva, uz istovremeno inkorporiranje intelektualnog vlasništva u sve društvene segmente i aktivnosti relevantne za postizanje globalne konkurentnosti tehničkih rješenja i proizvoda zasnovanih na rezultatima vlastitih naučnih i istraživačko-razvojnih, te s njima povezanih procesa.

Aktuelno stanje u Bosni i Hercegovini u pogledu upotrebe intelektualnog vlasništva u funkciji privrednog razvoja dobra je osnova za približavanje praksi koja je zastupljena u zemljama konkurentskog privrednog okruženja kako u EU, tako i u globalnim okvirima. Pri tome se radi o zemljama čije su ekonomije historijski zasnovane na vlasničkim i tržišnim principima i koje već imaju uspostavljeno djelotvorno djelovanje sistema upotrebe intelektualnog vlasništva u funkciji razvoja.

4.1. Intelektualno vlasništvo u funkciji ekonomskog razvoja Bosne i Hercegovine

Da bi se u Bosni i Hercegovini dostiglo stanje djelotvorne upotrebe intelektualnog vlasništva u funkciji privrednog razvoja po uzoru na zemlje sa ekonomijama historijski zasnovanim na vlasničkim i tržišnim principima, potrebno je uspostaviti odgovarajući nacionalni sistem intelektualnog vlasništva, te postići njegovo djelotvorno djelovanje i razvoj. Za to je neophodno stvoriti niz uvjeta i provesti sasvim određene konkretne aktivnosti, kojima ponajprije treba da se prevladaju nepovoljne historijski uvjetovane okolnosti sa aspekta važnosti prava intelektualnog vlasništva.

Ovom strategijom se definiraju potrebne pretpostavke za uspostavljanje, razvoj, te djelotvorno djelovanje novog sistema intelektualnog vlasništva Bosne i Hercegovine čija se upotreba pretpostavlja u funkciji ekonomskog razvoja.

4.2. Intelektualno vlasništvo u kontekstu evropskih integracija, te pristupanja WTO i ispunjavanju obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP)

Uspostavljen i razvijen novi sistem intelektualnog vlasništva sa djelotvornim djelovanjem pretpostavka je i uvjet za ostvarenje evropskih integracijskih procesa, kao i pristupanje Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO - World Trade Organization).

U ovom dokumentu navode se uvjeti i mjere kojima se postiže osposobljavanje Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine da bi, uz svoje aktuelne osnovne nadležnosti, mogao preuzeti i nove nadležnosti kojima će inicirati, koordinirati, te dati potrebni doprinos za uspostavljanje, razvoj i djelovanje novog sistema intelektualnog vlasništva Bosne i Hercegovine kao pretpostavke ne samo za postizanje zadovoljavajućeg ekonomskog razvoja nego i za ostvarenje evropskih integracijskih procesa, kao i pristupanje Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO).

5. OSNOVNE KOMPONENTE I NJIHOVA ULOGA U USPOSTAVLJANJU, RAZVOJU I DJELOVANJU NACIONALNOG SISTEMA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA

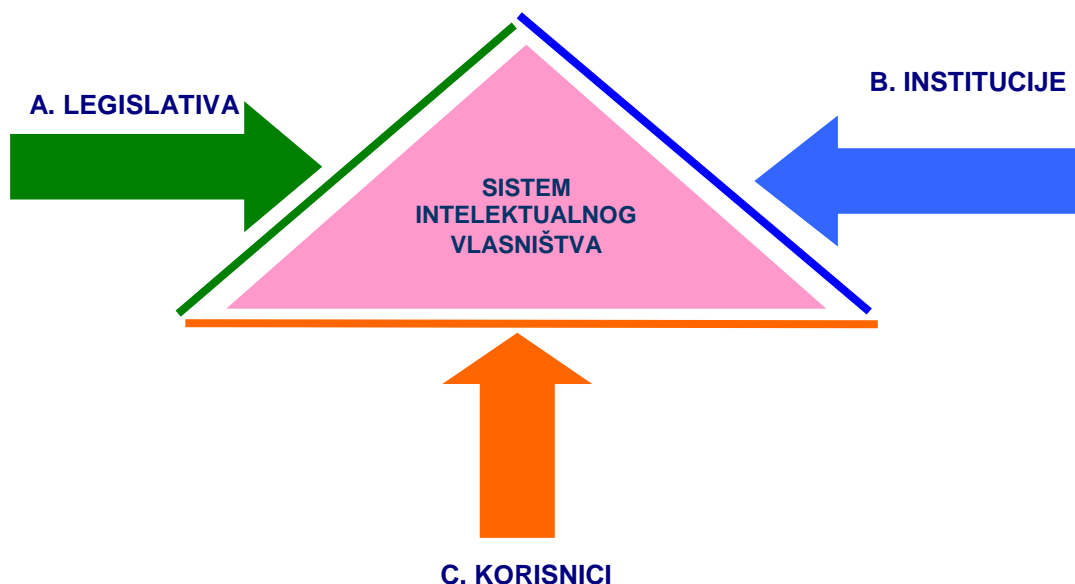
5.1. Osnovne komponente nacionalnog sistema intelektualnog vlasništva

Postizanje i ostvarivanje systemske zaštite intelektualnog vlasništva pretpostavlja postojanje i funkcioniranje obimnog skupa zakona u čijem provođenju učestvuje niz institucija i učesnika.

Sistemske razmatranje intelektualnog vlasništva u nacionalnim okvirima može se očigledno prikazati putem tri osnovne komponente: *legislativa – institucije - korisnici* koje predstavljaju preduvjete za zaštitu ostvarenih rezultata znanja u interesu entiteta i pojedinaca koji su ih ostvarili, ali pruža niz mogućnosti i načina stavljanja tih rezultata u funkciju postizanja globalne konkurentnosti proizvoda i usluga.

Djelovanjem svih tih komponenti, koje se oslanjaju na postojanje odgovarajućih resursa, kapaciteta, pretpostavki i uvjeta, sistem intelektualnog vlasništva postaje moćno oruđe za transformaciju rezultata kreativnosti u određeni oblik prava, kao osnova za stjecanje kapitala i ugleda.

Dakle, nacionalni sistem intelektualnog vlasništva može se simbolički predočiti kao trougao sastavljen od triju osnovnih komponenti:

Pojedine navedene komponente sastoje se od elemenata kao što slijedi:

A. **LEGISLATIVA:**

- Međunarodne konvencije i ugovori u području intelektualnog vlasništva,
- Zakoni koji se odnose na intelektualno vlasništvo,
- Podzakonski akti (pravilnici i provedbeni akti),
- Metodologija o postupanju Instituta u relevantnim upravnim postupcima za prava industrijskog vlasništva.

B. **INSTITUCIJE**, čija je nadležnost:

- Priprema i predlaganje legislative u području prava intelektualnog vlasništva,
- Priprema i predlaganje međunarodnih konvencija, ugovora i sporazuma u području intelektualnog vlasništva,
- Vođenje postupaka za dodjelu prava industrijskog vlasništva,
- Ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva pravnim instrumentarijem iz nadležnosti pravosuđa, tužilaštva, tržišne inspekcije, postupka na granici, policije, poljoprivrede, udruženja za kolektivno ostvarivanje autorskog prava i srodnih prava.

C. KORISNICI:

- a. Podnosioci prijava za zaštitu industrijskog vlasništva (domaći i strani),
- b. Korisnici informacijskih fondova u području intelektualnog vlasništva,
- c. Autori i titulari po osnovi autorskog prava i srodnih prava.

Djelovanje svakog nacionalnog sistema intelektualnog vlasništva pretpostavlja postojanje i djelotvorno djelovanje svih triju navedenih komponenti, što znači:

- široki **legislativni** okvir kojim se na teritoriji pojedine države uspostavljaju pravna osnova i mehanizam zaštite ostvarenih rezultata znanja;
- djelovanje niza nadležnih **institucija** koje osiguravaju kako uspostavljanje prava, tako i ostvarivanje tih stečenih prava;
- postojanje mnogobrojnih i raznovrsnih **korisnika**, entiteta i pojedinaca aktivnih u upotrebi intelektualnog vlasništva.

Rezultat sinergije navedenih komponenti su izgradnja i implementiranje modela kojim se postiže stavljanje zaštićenih rezultata kreativnih aktivnosti u funkciju ekonomskog i društvenog razvoja.

Da bi sve potencijalne mogućnosti koje tako koncipiran sistem intelektualnog vlasništva pruža društvu došle do izražaja, mora postojati i ambijent u kojem su sve komponente prisutne i funkcionalne.

Nedostatak bilo koje od njih dovodi u pitanje djelovanje sistema intelektualnog vlasništva kao cjeline, što vodi stagnaciji i nazadovanju privrede, manjku interesa za kreativnost i inovativnost, a poslovna klima gubi vitalnost, konzistentnost i uvjerljivost.

5.2. Uloga komponenti nacionalnog sistema intelektualnog vlasništva

LEGISLATIVA

Legislativu u području intelektualnog vlasništva tvore nacionalni zakoni i provedbeni propisi, te međunarodne konvencije i ugovori. Međunarodne konvencije i ugovori odražavaju najnovije svjetske domete koji su rezultat djelovanja i doprinosa većine država svijeta koje su okupljene u Svjetskoj organizaciji za intelektualno vlasništvo (WIPO).

Iz perspektive svake pojedine države članice WIPO-a potrebno je osigurati praćenje tih dometa, te participirati u njihovoj razradi i usvajanju i osigurati pravovremeno pristupanje i pripremu uvjeta za njihovu implementaciju u nacionalnim okvirima.

Posebnu obavezu predstavlja legislativa uspostavljena unutar EU, a iskazana određenim brojnim direktivama.

Kad je u pitanju nacionalno zakonodavstvo u području intelektualnog vlasništva, ono treba odražavati savremene trendove sadržaja i rješenja, ali posebno mora biti usklađeno sa aktuelnim zahtjevima EU - integracijskim procesima, te pristupanjem WTO.

Da bi se to moglo ostvariti na kvalitetan i pravovremen način, u nacionalnim okvirima treba postojati institucija čija nadležnost obuhvata:

- Praćenje primjene postojeće i razvoj nove nacionalne legislative, inoviranje postojećih, te izrada novih zakonskih prijedloga;
- Saradnja sa međunarodnim organizacijama (WIPO, UNECE, WCO, WTO), regionalnim, prije svega EU (EPO, OHIM) i nacionalnim uredima za intelektualno vlasništvo u funkciji razvoja nacionalne legislativne komponente;
- Doprinos razvoju i djelovanju drugih nacionalnih institucija čija nadležnost obuhvata i intelektualno vlasništvo putem saradnje, te iniciranja i objedinjavanja zajedničkih aktivnosti

na legislativnom planu s ciljem djelotvornog djelovanja svake pojedine, kao i svih tih institucija zajedno.

Također, institucija mora raspolagati dovoljnim resursima, prije svega dovoljnim brojem educiranog i specijaliziranog osoblja za obavljanje poslova u području intelektualnog vlasništva.

INSTITUCIJE

Bitnu komponentu za djelovanje nacionalnog sistema intelektualnog vlasništva tvori niz institucija, među kojima se posebno ističe institucija za priznanje prava intelektualnog vlasništva, vođenjem postupaka za dodjelu prava industrijskog vlasništva (u BiH to je Institut za intelektualno vlasništvo), a druge institucije se ubrajaju u grupu institucija za ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva.

a) Institut za intelektualno vlasništvo – institucija za uspostavljanje prava intelektualnog vlasništva

Za djelovanje Instituta potrebni su određeni kapaciteti (odgovarajući broj educiranog i specijaliziranog osoblja u području intelektualnog vlasništva), kao i odgovarajuća materijalna sredstva, te pripadajući radni prostor sa uredskom i informatičkom opremom za profesionalno, kvalitetno i ažurno vođenje postupaka za dodjelu prava industrijskog vlasništva i pružanje informatičkih usluga, odnosno pretraživanje baza podataka za:

- patente
- znakove razlikovanja (žigovi, industrijski dizajn, geografske oznake).

b) Institucije za ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva

Za ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva pretpostavka je postojanje i djelovanje određenog broja institucija čija nadležnost obuhvata i intelektualno vlasništvo. Te institucije treba da raspolaze određenim kapacitetima (odgovarajući broj educiranog i specijaliziranog osoblja za poslove u području intelektualnog vlasništva), kao i odgovarajućim materijalnim sredstvima za profesionalno, kvalitetno i ažurno provođenje aktivnosti, postupaka i mjera iz nadležnosti po osnovi intelektualnog vlasništva.

KORISNICI

Pojedini nacionalni sistem intelektualnog vlasništva dobar je u tolikoj mjeri u kojoj služi korisnicima da njegovom primjenom ostvare djelotvorno i što brže postizanje vlastitog, a time i općenacionalnog privrednog razvoja.

Korisnici sistema intelektualnog vlasništva mogu se svrstati u 6 osnovnih grupa:

- a) privredni sistemi,
- b) mali i srednji preduzetnici,
- c) razvojno-istraživačke institucije,
- d) visokoobrazovne institucije,
- e) zanatlije,
- f) inovatori.

Razvoj korisničke komponente sistema intelektualnog vlasništva predstavlja apsolutni nacionalni interes i prioritet kao pretpostavka za dostizanje stanja i prakse konkurentskog okruženja u EU, kao i u globalnim okvirima.

Vrlo je važno kod korisnika postići ovladavanje osnovama intelektualnog vlasništva, što je neophodno za profesionalno, kvalitetno i ažurno provođenje aktivnosti, postupaka i mjera u funkciji stjecanja, održavanja, prometa prava (prijenos prava, licencija, zaloga i dr.), ostvarivanja, te upotrebe i kapitalizacije vlastitih dometa zaštićenih nekim od oblika intelektualnog vlasništva.

Iskustvo, a posebno aktuelno stanje u BiH, ukazuju da ne treba očekivati da se svaki pojedini korisnik sâm osposobi i stvori pretpostavke za upotrebu intelektualnog vlasništva kako to nameće konkurentsko okruženje. Zato je potrebno da se u okviru nacionalnog sistema intelektualnog vlasništva predvide odgovarajući resursi koji bi inicirali i učestvovali u procesima kojima bi se osigurali primjereni kapaciteti za razvoj korisnika (odgovarajući broj educiranog i specijaliziranog osoblja u području intelektualnog vlasništva u institucijama, ali i kod korisnika, kao i materijalna sredstva za razvoj javne svijesti). Važan segment ovog procesa predstavljaju i zastupnici za zaštitu industrijskog vlasništva i advokati u čijoj djelatnosti je i područje prava intelektualnog vlasništva.

Da bi se postigli uspostavljanje, razvoj i djelovanje sistema intelektualnog vlasništva, uz tri navedene komponente, mora postojati svijest šire društvene zajednice, odnosno na svim nivoima nacionalne vertikale, od najviših instanci izvršne, pa i zakonodavne vlasti, preko upravljačkih struktura u naučnom, istraživačkom, razvojnom, visokoobrazovnom, te ukupnom privrednom sektoru, sve do pojedinaca koji participiraju kao izvršiocu u tim sektorima, treba da budu prepoznate vrijednost i važnost efikasnog funkcioniranja sistema intelektualnog vlasništva.

5.3. Korelacija nacionalnih, regionalnih i svjetskih sistema intelektualnog vlasništva

Prilikom uspostavljanja, te omogućavanja djelotvornog djelovanja, a posebno razvoja nacionalnog sistema intelektualnog vlasništva, neophodno je uzeti u obzir da, osim nacionalnih sistema intelektualnog vlasništva, izuzetno važnu ulogu na svjetskoj sceni imaju regionalni i globalni sistemi zaštite intelektualnog vlasništva. To je rezultat snažnih integracijskih i globalizacijskih procesa, što sve nameće potrebu jačanja, prije svega, saradnje sa EU putem harmonizacije legislative intelektualnog vlasništva, ali i objedinjavanje administrativnih procesa zaštite intelektualnog vlasništva s ciljem racionalizacije i povećanja efikasnosti.

Primijenjena rješenja obuhvataju zajedničku upotrebu postojećih resursa, ujednačavanje troškova, osnivanje zajedničkih institucija (ureda, sudova), upotrebu zajedničkih baza podataka, provođenje objedinjenih postupaka potpunog ispitivanja patenata unutar regionalnih organizacija.

Regionalna saradnja dovela je do osnivanja i djelovanja regionalnih ureda intelektualnog vlasništva koji provode postupke dodjele prava intelektualnog vlasništva, te na taj način povećavaju kvalitet i efikasnost i smanjuju troškove stjecanja intelektualnog vlasništva.

Iako svaka zemlja članica Organizacije ujedinjenih naroda samostalno, poštujući pri tome zajednička dogovorena pravila, uređuje stjecanje i iskorištavanje prava intelektualnog vlasništva na svojoj teritoriji, uspostavljeni su regionalni uredi za industrijsko vlasništvo koji postupke stjecanja i održavanja na snazi nekog od oblika industrijskog vlasništva provode objedinjeno za više zemalja.

Vodeća institucija u području intelektualnog vlasništva u globalnim razmjerima jeste, bez sumnje, Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (World Intellectual Property Organization - WIPO).

WIPO je jedna od 16 specijaliziranih agencija Organizacije ujedinjenih naroda sa sjedištem u Ženevi. Osnovan je 1970. godine, a danas okuplja 184 države (više od 90% svih zemalja u svijetu). WIPO administrira 21 međunarodni ugovor (15 u području industrijskog vlasništva i 6 u području autorskog prava).

Regionalni uredi

Trenutno u svijetu djeluju sljedeći regionalni uredi:

URED	DJELUJE OD	ČLANICE	SJEDIŠTE	TIP I.V.
European Patent Office (EPO)	1977.	34 evropske zemlje	Haag, Munchen, Berlin	Patenti
OHIM (Office for Harmonization of the Internal Market)	1996.	27 zemalja EU	Alikante (Španija)	Žig Zajednice i industrijski dizajn Zajednice
Euroasian Patent Office	1994.	11 zemalja bivšeg SSSR-a	Moskva	Patenti
African Intellectual Property Organization	1962.	15 zemalja francuskog govornog područja u Africi	Kamerun	Industrijsko vlasništvo
African Regional Industrial Property Organization (ARIPO)	1976.	14 zemalja engleskog govornog područja u Africi	Zimbabve	Industrijsko vlasništvo
Patent Office of the Gulf Cooperation Council	1999.	6 zemalja Gulfa	Riyad	Patenti

6. STANJE POSTOJEĆEG SISTEMA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

Aktuelno stanje postojećeg sistema intelektualnog vlasništva BiH predstavlja polaznu osnovu za definiranje sadržaja i razmjera promjena kojima bi se uspostavio novi savremeni sistem intelektualnog vlasništva BiH.

Prikaz aktuelnog stanja prikladno je dati putem prikaza triju osnovnih komponenti: [legislativa – institucije - korisnici](#).

Sadržaj i razmjeri potrebnog unapređenja zaštite intelektualnog vlasništva BiH proizlaze prvenstveno iz:

- ✚ Upotrebe intelektualnog vlasništva za postizanje ekonomskog razvoja BiH u skladu sa potrebama konkurentskog okruženja u EU, ali i globalno;
- ✚ Proces pristupanja WTO-u koji je započeo 1999. god., a u okviru kojeg se očekuje da se legislativa u području intelektualnog vlasništva usaglasi sa Sporazumom TRIPS;
- ✚ Pristupanja BiH SSP za šta su pregovori s EU započeli 2005. god., a iz kojih proizlazi potreba unapređenja zaštite intelektualnog vlasništva u skladu sa TRIPS-om i *Acquis Communautaire*, odnosno ispunjenja obaveza iz *Privremenog sporazuma o trgovini i trgovinskim pitanjima* između Evropske zajednice, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane («*Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori*» broj 5/08).

Unapređenjem postojećeg sistema tako da on udovoljava navedenim zahtjevima uspostavio bi se novi savremeni sistem intelektualnog vlasništva BiH.

6.1. Legislativa

6.1.1. Nacionalni zakoni i provedbeni propisi

Pregled bh. zakona i provedbenih propisa u području intelektualnog vlasništva koji važe i koji su u pripremi dat je u sljedećoj tabeli:

	NO.	LAW/REGULATION	PUBLISH
VAŽE	1.	Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima u Bosni i Hercegovini	„Službeni glasnik BiH” br. 7/02, 32/02 i 76/06
	2.	Zakon o industrijskom vlasništvu u Bosni i Hercegovini	„Službeni glasnik BiH” br. 3/02 i 29/02
	3.	Zakon o zaštiti novih biljnih sorti	„Službeni glasnik BiH” broj 46/04
	4.	Zakon o administrativnim taksama	„Službeni glasnik BiH” br. 16/02, 19/02 i 43/04
	5.	Pravilnik o žigu	„Službeni glasnik BiH” broj 22/02
	6.	Pravilnik o industrijskom dizajnu	„Službeni glasnik BiH” broj 22/02
	7.	Pravilnik o geografskim oznakama	„Službeni glasnik BiH” broj 22/02
	8.	Pravilnik o postupku za priznanje patenta	„Službeni glasnik BiH” broj 22/02
	9.	Pravilnik o stručnim kriterijima za obavljanje djelatnosti ostvarivanja autorskog prava i srodnih prava	„Službeni glasnik BiH” broj 10/02
	10.	Odluka o posebnim troškovima postupka za stjecanje, održavanje i promet prava industrijskog vlasništva	„Službeni glasnik BiH” broj 29/02
	11.	Odluka o osnivanju Komisije za žalbe	„Službeni glasnik BiH” broj 45/08
	12.	Pravilnik o stručnom ispitu za zastupnike za industrijsko vlasništvo i Program polaganja stručnog ispita	„Službeni glasnik BiH” broj 26/05
	13.	Odluka o uvjetima za upis u Registar zastupnika za industrijsko vlasništvo	„Službeni glasnik BiH” broj 26/05
	14.	Krivični zakon, čl. 242. do 246.	„Službeni glasnik BiH” broj 37/03
U PRIPREMI	1.	Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima	Krajnji rok za izradu nacрта zakona je august 2009.
	2.	Zakon o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava	
	3.	Zakon o patentima	
	4.	Zakon o žigu	
	5.	Zakon o industrijskom dizajnu	
	6.	Zakon o geografskim oznakama	
	7.	Zakon o topografiji integriranih kola	
	8.	Zakon o zaštiti biljnih sorti	

6.1.2. Multilateralni sporazumi

Pregled međunarodnih konvencija i ugovora u području intelektualnog vlasništva koji važe u BiH, koji su u postupku ratifikacije, te koji su u pripremi dat je u sljedećoj tabeli:

	NO.	KONVENCIJE/CONVENTIONS	VAŽE OD
U VAŽENJU	1.	Konvencija o osnivanju Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo WIPO// Convention Establishing the World Intellectual Property Organization	od 1.3.1992. godine na osnovu Deklaracije o kontinuitetu članstva bivše SFRJ, koju je Vlada RBiH deponirala kod Međunarodnog ureda Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO). Odluka o preuzimanju i primjenjivanju propisa („Službeni list RBiH ” broj 25/93 (Pregled međunarodnih multilateralnih ugovora)
	2.	Pariška konvencija za zaštitu industrijskog vlasništva // Paris Convention for the Protection of Industrial Property	
	3.	Madridski aranžman o međunarodnoj registraciji žigova // Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks	
	4.	Ničanski aranžman o međunarodnoj klasifikaciji robe i usluga s ciljem registracije žigova // Nice Agreement Concerning the International Classification of Goods and Services for the Purpose of the Registration of the Marks	
	5.	Lokarnski sporazum o ustanovljenju međunarodne klasifikacije za industrijski dizajn // Locarno Agreement Establishing an International Classification for Industrial Designs	
	6.	Bernska konvencija za zaštitu književnih i umjetničkih djela // Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works	
	7.	Konvencije u vezi sa distribucijom programa putem signala koji se prenosi satelitom // Convention Relating to the Distribution of Programme - Carrying Signals Transmitted by Satellite	
	8.	Univerzalna konvencija o autorskom pravu // Universal Copyright Convention	
	9.	Ugovor o saradnji u području patenata (PCT) // Patent Cooperation Treaty	7.9.1996.
	10.	Sporazum između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Evropske patentne organizacije (EPO) o saradnji u području patenata (Cooperation and Extention Agreement) („Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori” broj 02/04)	1.12.2004.
	11.	Ugovor o zakonu o žigu // Trademark Law Treaty	22.12.2006.
	12.	Singapurski ugovor o zakonu o žigu (Revidirani ugovor o zakonu o žigu) i završni akt usvojen na Diplomatskoj konferenciji u Singapuru// Singapore Treaty on the Law on Trademarks and the Final Act Adopted by the Diplomatic Conference in Singapore	31.3.2006.
	13.	Ugovor o intelektualnom vlasništvu u vezi sa integriranim kolima // Treaty on Intellectual Property in Respect of Integrated Circuits	8.3.2007.

U POSTUPKU RATIFIKACIJE	1.	Konvencija o zaštiti proizvođača fonograma od neovlaštenog umnožavanja njihovih fonograma // Convention for the Protection of Producers of Phonograms against Unauthorized Duplications of their Phonograms	17.6.2008. Predsjedništvo BiH donijelo odluku o saglasnosti za ratifikaciju - očekuje se deponiranje instr. ratifikacije
	2.	Međunarodna konvencija o zaštiti umjetnika izvođača, proizvođača fonograma i organizacija za radiodifuziju // International Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations	17.6.2008. Predsjedništvo BiH donijelo odluku o saglasnosti za ratifikaciju- očekuje se deponiranje instr. ratifikacije
	3.	Protokol u vezi sa Madridskim aranžmanom o međunarodnom registriranju žigova // Protocol Relating to the Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks	Protokol stupa na snagu za BiH 27. januara 2009.
	4.	Budimpeštanski sporazum o međunarodnom priznavanju depozita mikroorganizama u svrhu patentnog postupka // Budapest Treaty on the International Recognition of the Deposit of Microorganisms for the Purposes of Patent Procedure	Ugovor stupa na snagu za BiH 27. januara 2009.
	5.	Ugovor o međunarodnoj klasifikaciji patenata // Strasbourg Agreement Concerning the International Patent Classification	Ugovor stupa na snagu za BiH 27. oktobra 2009.
	6.	Haaški sporazum u vezi sa međunarodnom registracijom industrijskog dizajna (Ženevski akt 1999) // Haque Agreement Concerning the International Registration of Industrial Design	Ugovor stupa na snagu za BiH 27. decembra 2008.

U PRIPREMI	1.	Bečki ugovor o ustanovljenju međunarodne klasifikacije figurativnih elemenata u svrhu registracije žiga // Vienna Agreement Establishing an International Classification of the Figurative Elements of Marks	Pripremljene osnove za pristupanje BiH međunarodnim konvencijama – kontinuirano a najkasnije do juna 2010.
	2.	WIPO - Ugovor o autorskom pravu // WIPO Copyright Treaty	
	3.	WIPO - Ugovor o izvođačima i fonogramima // WIPO Performances and Phonograms Treaty	
	4.	Ugovor o zakonu o patentu // Patent Law Treaty	
	5.	Međunarodna konvencija o zaštiti novih biljnih sorti // International Convention for the Protection of New Varieties of Plants	
	6.	Ugovor o zaštiti olimpijskih simbola iz Najrobija// Nairobi Treaty on The Protection of the Olympic Symbol	
	7.	Lisabonski sporazum o zaštiti oznaka porijekla i njihovom međunarodnom registriranju // Lisbon Agreement for the Protection of Appellations of Origine and their International Registration	
	8.	Madridski sporazum o suzbijaju lažnih i prevarnih oznaka na robi // Madrid Agreement for the Repression of False or Deceptive Indications of Source on Goods	

6.2. Institucije za uspostavljanje i ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva

6.2.1. Institucija za uspostavljanje prava intelektualnog vlasništva – **Institut za intelektualno vlasništvo BiH**

a) Osnovni podaci o Institutu

Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine je pravni sljednik Instituta za standardizaciju, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine, koji je osnovan 1. oktobra 1992. godine. Od tada tri zakona su regulirala status ovoga Instituta. U septembru 2004. godine donesen je Zakon o osnivanju Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 43/04, u daljnjem tekstu: Zakon o osnivanju), kao samostalne državne upravne organizacije. Proces razdvajanja Instituta prethodnika (BASMP) na tri odvojene državne institucije trajao je do kraja 2006. godine. Odlukom od 29. decembra 2006. godine Institut je preuzeo poslove u području intelektualnog vlasništva, koji su se obavljali u Institutu za BASMP, te od 1. januara 2007. godine obavlja poslove iz svoje nadležnosti kao samostalna institucija.

b) Nadležnost Instituta

Prema članu 7. Zakona o osnivanju, Institut je nadležan za:

- ✚ područje **zaštite industrijskog vlasništva**: vođenje postupka za stjecanje, održavanje, promet i prestanak prava na patent, robni i uslužni žig, industrijski dizajn i geografsku oznaku, upravne poslove na zaštiti topografije integriranih kola (Layout-Designs);
- ✚ područje **autorskog prava i srodnih prava**: obavljanje upravnih i stručnih poslova koji se odnose na prava autora na djelima iz područja književnosti, nauke, umjetnosti, prava umjetnika izvođača, proizvođača fonograma, prava organizacija za radiodifuziju; nadzor nad radom udruženja za kolektivno ostvarivanje autorskih prava;
- ✚ **informacijsko-dokumentacijske poslove** u skladu sa standardima WIPO-a i zakonima i provedbenim propisima koji uređuju područje intelektualnog vlasništva;
- ✚ **pripremanje osnova za pristupanje BiH** međunarodnim konvencijama, ugovorima i sporazumima u području intelektualnog vlasništva;

- ✚ **ostvarivanje međunarodne saradnje** sa institucijama drugih država i međunarodnim organizacijama za provođenje intelektualnog vlasništva;
- ✚ **publicističku djelatnost** u području intelektualnog vlasništva.

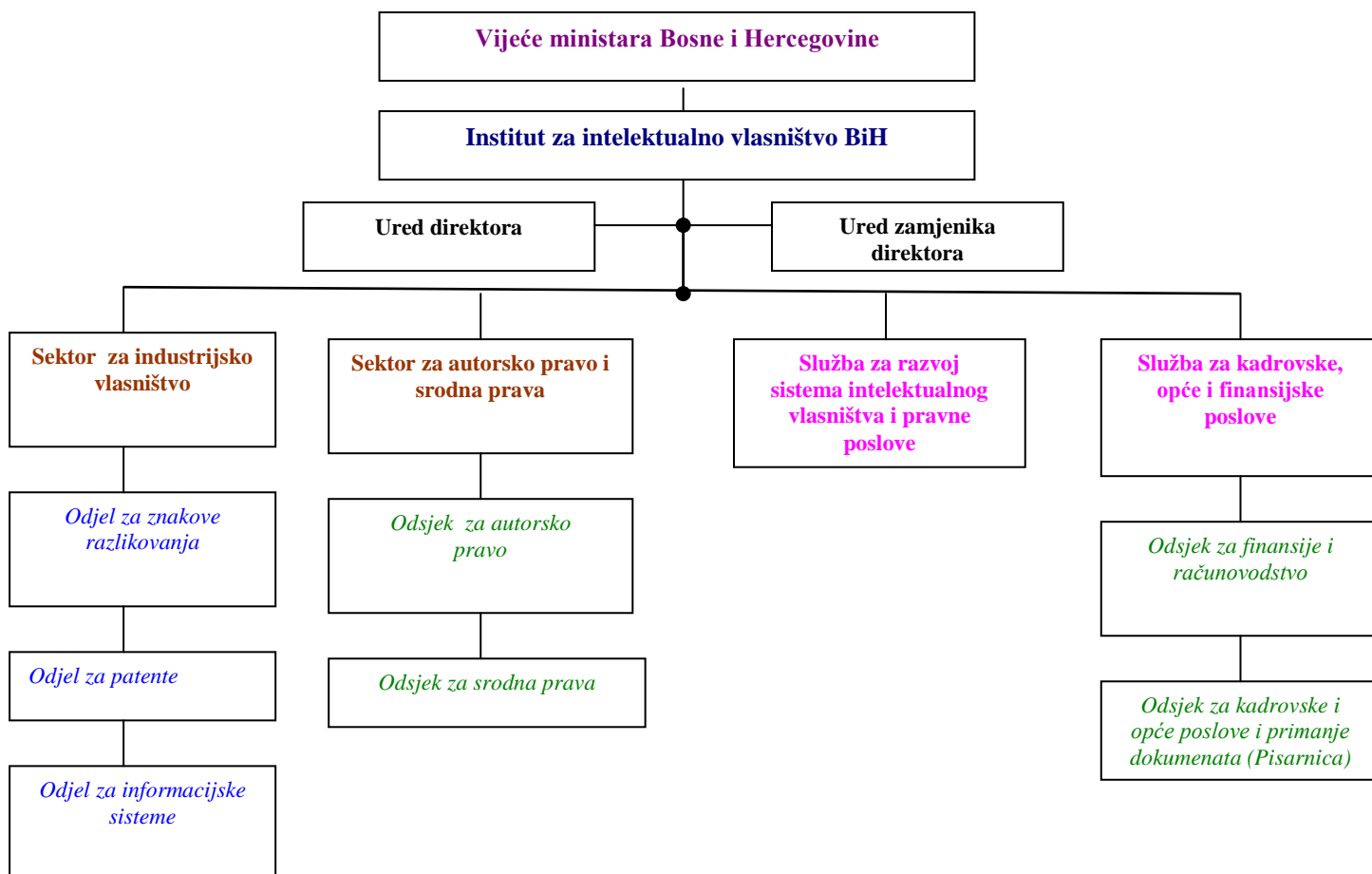
c) Organizacijska struktura Instituta:

Organizacijska struktura je uređena Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Instituta za intelektualno vlasništvo BiH, koji je usvojen na 117. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 4. maja 2006. godine. Prema Pravilniku, za obavljanje poslova iz nadležnosti Instituta uređene su osnovne organizacijske jedinice, i to:

- 1) Ured direktora i Ured zamjenika direktora,
- 2) Sektor za industrijsko vlasništvo,
- 3) Sektor za autorsko pravo i srodna prava,
- 4) Služba za razvoj sistema intelektualnog vlasništva i pravne poslove,
- 5) Služba za kadrovske, opće i finansijske poslove.

Poslovi iz nadležnosti Instituta obavljaju se u sjedištu Instituta u Mostaru, te u ispostavama u Sarajevu i Banjoj Luci.

Organizacijska shema Instituta:

Kao što se vidi iz organizacijske sheme, u Institutu djeluju 2 sektora, 2 službe, 3 odjela i 4 odsjeka.

c) Osoblje

Institut trenutno ima 37 zaposlenih, od čega oko 63% osoblja ima visoku stručnu spremu i 37% ima višu ili srednju stručnu spremu.

	FAKULTETSKO OBRAZOVANJE		SREDNJA ILI VIŠA SPREMA
BROJ I PROFIL	PRAVNI	8	
	TEHNIČKI	13	4
	OSTALI	2	10
BROJ GODINA U INSTITUTU	VIŠE OD 5	5	7
	IZMEĐU 3 i 5		
	IZMEĐU 1 i 3	6	3
	MANJE OD 1	12	4

Prema sadašnjem planu zapošljavanja, predviđeno je da Institut u konačnici ima 64 zaposlena, a da do kraja 2008. god. dostigne broj od 44 radnika.

U Pregledu 1 navodi se broj i raspored osoblja prema organizacijskim jedinicama, i to sadašnji broj radnika (stanje 1.12. 2008. god.) i broj radnika koji je odobren za zapošljavanje u Institutu na osnovu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Instituta i Zakona o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2008. godinu («Službeni glasnik BiH» broj 17/08).

Pregled 1: Aktuelna organizacijska struktura Instituta

VIJEĆE MINISTARA BiH									
INSTITUT ZA INTELAKTUALNO VLASNIŠTVO BiH									
URED DIREKTORA (2)					URED ZAMJENIKA DIREKTORA (1)				
SEKTOR ZA INDUSTRIJSKO VLASNIŠTVO			SEKTOR ZA AUTORSKO PRAVO I SRODNA PRAVA		SLUŽBA ZA RAZVOJ SISTEMA I.V. I PRAVNE POSLOVE			SLUŽBA ZA KADROVSKE, OPĆE I FINANSIJSKE POSLOVE	
Odjel za znakove razlikovanja	Odjel za patente	Odjel za informacijske sisteme	Odsjek za autorsko pravo	Odsjek za srodna prava			Odsjek za finansije i računovodstvo	Odsjek za kadrovske i opće poslove i primanje dokumenata (Pisarnica)	
Sadašnji broj radnika									
37* (34 + 3^{***})									
9	9	5	1	1	2		2	5	
23			2		2		7		
Predviđeni broj radnika									
64									
16	17	6	3	3	4		3	6	
1 ^{**} +39			1 ^{**} +6		1 ^{**} + 4		1 ^{**} +9		

(*) Stanje 1.12. 2008.

(***) Ured direktora i zamjenika direktora

(**) Voditelj sektora ili službe

d) Postupci dodjele prava industrijskog vlasništva

Dodjela patenata

U skladu sa važećom legislativom, Institut dodjeljuje patente u postupku koji obavezuje podnosioca prijave da dostavi valjane dokaze da njegov izum ispunjava uvjete patentibilnosti. Tako, Institut dodjeljuje patent na osnovu dodijeljenog evropskog patenta za isti izum, ili, ako nije dodijeljen evropski patent, patent koji je po potpunom ispitivanju dodijelila neka ustanova koja, u smislu člana 32. Ugovora o saradnji u području патената, ima status međunarodne ustanove za prethodno ispitivanje ili drugi patentni institut s kojim je Institut sklopio odgovarajući sporazum (sada je na snazi sporazum sa Austrijskim patentnim uredom).

Takav sistem ne zahtijeva veliki broj lica za vođenje postupka dodjele patenta, te je praktički jedina prihvatljiva alternativa za male zemlje u kojima strane prijave predstavljaju glavninu i dolazi posredstvom PCT i EPC.

U sljedećoj tabeli dati su podaci o broju patentnih prijava domaćih podnosilaca u BiH i nekim zemljama regije:

	BROJ STANOVNIKA U MILIONIMA	BROJ PRIJAVA DOMAĆIH PODNOSILACA					
		2005.		2006.		2007.	
		UKUPNO	NA MILION STANOVNIKA	UKUPNO	NA MILION STANOVNIKA	UKUPNO	NA MILION STANOVNIKA
BiH	4.6	66	14,3	55	12,0	61	13,3
HRVATSKA	4.5	362	80,4	318	70,6	344	76,4
SLOVENIJA	2.0	344	172,0	287	143,5	331	165,5
SRBIJA	8.0	372	46,5	432	54,0	406	50,75

Ako uporedimo broj domaćih patentnih prijava na milion stanovnika u BiH i nekim okolnim zemljama, pokazuje se da je BiH u značajnom deficitu.

Ta činjenica govori da kod korisnika u BiH (privredni sistemi, srednje i malo preduzetništvo, naučnoistraživačke institucije) nedostaju tradicija i svijest o ulozi i važnosti patentnog sistema u tehnološkom razvoju pojedine firme, ali i zemlje u cjelini. Uz to, može se zaključiti i da njihove mogućnosti nisu adekvatne potrebama provođenja i finansiranja stjecanja industrijskog vlasništva u zemlji i inozemstvu.

Dodjela žiga i industrijskog dizajna zasniva se na supstancijalnom ispitivanju prijave, koje predstavlja mnogo složeniji sistem koji zahtijeva sasvim određeni broj lica i raspoložive uvjete. Rezultat tendencije stalnog rasta prijave žigova, s jedne strane, i nedovoljnih kapaciteta Instituta, s druge strane, u proteklom periodu bio je da nije postignuta željena ažurnost u provođenju postupaka za priznanje prava. Takvo stanje je razumljivo imajući u vidu da, osim postupaka priznanja prava, Institut vodi i postupke proglašavanja ništavim rješenja, postupke prestanka žiga zbog neupotrebe, postupke održavanja prava u važnosti, upise licenci, franšize i prijenosa prava, postupke razdvajanja prijave žiga, postupke razdvajanja žiga, upise zastupnika, upise svih statusnih promjena (promjena naziva, adrese, spajanja preduzeća i dr.)

Stanje u pogledu dodjele industrijskog dizajna je povoljnije zahvaljujući činjenici da se radi o manjem broju prijava i relativno jednostavnijem postupku, tako da je vrijeme obrade prijava za zaštitu industrijskog dizajna prosječno 1 godina.

e) Autorsko pravo i srodna prava

Za razliku od prava industrijskog vlasništva, autorsko pravo i srodna prava stječu se bez provođenja upravnog postupka i ona bitno zavise od efikasnog sistema ostvarivanja prava intelektualnog vlasništva.

U skladu sa postojećim zakonom, Institut ima određene kompetencije u području autorskog prava i srodnih prava. Institut izdaje dozvole za djelovanje organizacija za kolektivno ostvarivanje.

U ovom trenutku u BiH djeluju četiri organizacije, odnosno udruženja koja su dobila dozvolu od Instituta za kolektivno ostvarivanje autorskog prava i srodnih prava:

SINE QUA NON – ovlaštena za ostvarivanje autorskog prava i prava umjetnika izvođača,

UZUS – ovlaštena za ostvarivanje prava umjetnika izvođača,

KVANTUM – ovlaštena za prava proizvođača fonograma,

ELTA-KABEL – ovlaštena za ostvarivanje autorskog prava i prava radiodifuznih organizacija.

Zbog neprecizne reguliranosti nadležnosti Instituta u postupku administrativnog nadzora nad radom udruženja za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava, uvjeta za uspostavljanje organizacija za kolektivno ostvarivanje autorskih prava, njihovih obaveza prema nosiocima prava, korisnicima i zaštićenom materijalu, metoda izvještavanja Instituta, obima i prirode nadzora Instituta nad njihovim radom, dolazi do nesporazuma među organizacijama i konfuzije među korisnicima.

Za poboljšanje takve situacije nužno je provesti:

- legislativne promjene u skladu sa dokazanim zakonskim rješenjima, iskustvu i praksi zemalja u regiji i Evropi,
- reviziju izdanih dozvola organizacijama za kolektivno ostvarivanje autorskog prava i srodnih prava,
- izgradnju svijesti nosilaca prava i korisnika o intelektualnom vlasništvu,
- unapređenje tehničke podrške.

f) Informatička oprema

S obzirom na to da je Institut do 2006. godine bio dio bivšeg Instituta za standardizaciju, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo BiH (BASMP), koji je imao sjedište u Sarajevu, glavna informatičkih resursa (HW i baze podataka) je smještena u Sarajevu.

Informatička infrastruktura u *branch office* u Sarajevu sastoji se od:

- ✚ lokalne mreže (Intranet) - ETHERNET 100Mbps/1Gbps,
- ✚ DSL veza na Internet – iznajmljena linija 1Gbps,
- ✚ servera (database i file server, domain controller, firewall), 19 radnih stanica,
- ✚ operacijskog sistema Windows, Symantec AV, Backup & Disaster recovery strategy, MS Office 2000/XP, Corel, OCR Iris,
- ✚ baze podataka prijavljenih i priznatih prava industrijskog vlasništva (žigovi, patenti, industrijski dizajn, geografske oznake), baze podataka o prometu prava (prijenos, licence, zaloga), ovlaštenjima zastupnika, interne baze podataka za kontrolu i evidentiranje uplata administrativnih taksi i posebnih troškova postupka za radnje u postupcima stjecanja prava industrijskog vlasništva i informatičke usluge, te baza ulazne i izlazne pošte (protocol), razvijene su *in house* na MS Access platformi. Podaci iz baza podataka koriste se za izradu upravnih akata, potvrda, certifikata, isprava o pravima industrijskog vlasništva i službenog glasnika.

Informatička infrastruktura u sjedištu Instituta u Mostaru sastoji se od:

- ✚ lokalne mreže (Intranet) - ETHERNET 100Mbps,
- ✚ ADSL 2 Gbps veza na Internet,
- ✚ servera (database i file server, domain controller, firewall), 12 radnih stanica,
- ✚ operacijskog sistema Windows, Symantec AV, Backup & Disaster recovery strategy, MS Office 2000/XP, Corel, OCR Iris,
- ✚ baze podataka za industrijski dizajn, o zastupnicima za zaštitu industrijskog vlasništva, žalbama na rješenja Instituta, razvijene su *in house* na MS Access platformi. Podaci iz baza podataka koriste se za izradu upravnih akata, potvrda, certifikata, isprava o industrijskom dizajnu, certifikata i "Službenog glasnika Instituta".

Sjedište Instituta u Mostaru, te *branch offices* u Sarajevu i Banjoj Luci povezani su putem VPN od maja 2008. godine.

g) Finansiranje

Institut se finansira iz budžeta institucija Bosne i Hercegovine, te je za 2008. god. u tu svrhu odobreno 1.413.626,00 KM.

Institut doprinosi u budžet institucija BiH sredstvima od naplate administrativne takse i posebnih troškova postupka za radnje u postupcima stjecanja, održavanja i prometa prava industrijskog vlasništva, upisa u registar i obnove upisa u registar zastupnika za industrijsko vlasništvo, te pružanjem informacijskih i drugih usluga iz svoje nadležnosti, tako da je u 2007. god. po toj osnovi uplaćeno 1.240.500,00 KM.

Osim toga, učestvovanjem Instituta u provođenju postupaka na osnovu članstva u međunarodnim konvencijama tokom 2007. god. u budžet institucija BiH uplaćeno je na osnovu Madridskog aranžmana o međunarodnoj registraciji žigova 588.225,00 CHF i na osnovu Sporazuma o saradnji i proširenju sa Evropskom patentnom organizacijom 389.079,00 eura.

6.2.2. Institucije za ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva

Prava intelektualnog vlasništva, pažljivo i detaljno definirana u mnogobrojnim međunarodnim konvencijama i ugovorima, te u nacionalnim zakonima, koja se dodjeljuju ili priznaju u okviru sistema intelektualnog vlasništva, bila bi potpuno negirana ako ne bi postojao sistem njihovog ostvarivanja („*a right without a remedy is no right at all*“).

Efikasno ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva vitalna je komponenta u unapređenju i podsticanju korektno kompeticije u tržišno orijentiranoj ekonomiji, ali i u ispunjavanju međunarodnih obaveza u okviru Sporazuma TRIPS, kao i uvjeta za integracijske procese u EU.

Ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva stečenih na osnovu legislative u području intelektualnog vlasništva (Zakon o industrijskom vlasništvu, Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, međunarodne konvencije) osiguravaju brojne institucije u skladu sa svojim nadležnostima i ovlaštenjima.

Treba istaknuti Sporazum TRIPS koji specificira određeni minimalni standard za ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva. Sve članice obavezne su primijeniti te standarde koji uključuju Opća pravila, Civilne i administrativne procedure i lijekove, Privremene mjere, Specijalne mjere na granici i Krivične procedure. Na taj način je nosiocima prava intelektualnog vlasništva osigurana asistencija instanci državne vlasti, kao što su sudovi, policija, carina i ostale administrativne agencije, u zaštiti i ostvarivanju njihovih prava.

Prikaz institucija za ostvarivanje intelektualnog vlasništva, pravna osnova za njihovo djelovanje u području intelektualnog vlasništva u BiH dati su u sljedećoj tabeli:

INSTITUCIJE ZA OSTVARIVANJE INTELAKTUALNOG VLASNIŠTVA		PROPIS O OSNIVANJU
UPRAVA ZA INDIREKTNO OPOREZIVANJE		Zakon o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH
TRŽIŠNA INSPEKCIJA	Tržišna inspekcija FBiH	Zakon o inspekcijama u FBiH
	Tržišna inspekcija RS	Zakon o inspekcijama u RS
SUD BIH		Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine
SUDOVI		
AGENCIJA ZA ISTRAGE I ZAŠTITU (SIPA)		Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu
VIJEĆE ZA ZAŠTITU POTROŠAČA		Zakon o zaštiti potrošača u Bosni i Hercegovini
SEKTOR POLJOPRIVREDE		Zakon o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju

Osposobljenost Instituta za intelektualno vlasništvo BiH za efikasan rad u stjecanju i ostvarivanju prava intelektualnog vlasništva u BiH dat je u sljedećoj tabeli:

	Propisi o nadležnosti u pogledu I.V.	Aktivnosti stjecanja i ostvarivanja I.V.	Osposobljenost za rad prema nadležnosti za I.V.			
			OSOBLJE	ISKUSTVO	FINANSIJE	
Institut za intelektualno vlasništvo BiH	Zakon o industrijskom vlasništvu	Zaštita industrijskog vlasništva	Djelimično	Djelimično, kontinuirano osposobljavanje	Djelimično	
	Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima	Upravni i stručni poslovi u pogledu područja autorskog prava i srodnih prava	Djelimično	Djelimično, kontinuirano osposobljavanje	Djelimično	
	Zakon o osnivanju Instituta za intelektualno vlasništvo BiH	STJECANJE I.V.	Informacijsko-dokumentacijski poslovi u području I.V.	Djelimično	Djelimično, kontinuirano osposobljavanje	Djelimično
			Priprema osnove za pristupanje BiH međunarodnim konvencijama u području I.V.	Djelimično	Djelimično	Djelimično
			Ostvarivanje međunarodne saradnje u području I.V.	Djelimično	Djelimično	Djelimično
			Publicistička djelatnost u području I.V.	Djelimično	Djelimično	Djelimično

6.3. Korisnici intelektualnog vlasništva

Kao što je navedeno, korisnike intelektualnog vlasništva možemo grupirati na sljedeći način:

- privredni sistemi,
- mali i srednji preduzetnici,
- razvojno-istraživačke institucije,
- visokoobrazovne institucije,
- zanatlije,
- inovatori.

Posmatrajući njihovu aktivnost u stjecanju i upotrebi intelektualnog vlasništva u BiH putem broja i strukture domaćih prijava za zaštitu industrijskog vlasništva, kao jednih od transparentnih pokazatelja, može se konstatirati da upotreba intelektualnog vlasništva u BiH nije na zadovoljavajućem stepenu.

Dio objašnjenja za takvo stanje leži u činjenici da navedene grupe korisnika, u pravilu, nemaju dovoljno znanja o sistemu industrijskog vlasništva i njegovom utjecaju na poslovnu strategiju i postizanje konkurentnosti. Sistem intelektualnog vlasništva one doživljavaju kao složen i skup za upotrebu, te se susreću sa poteškoćama ne samo u proceduri pravne zaštite nego i u upravljanju ciklusom industrijskog vlasništva u koji su uključeni komercijalizacija stečenih prava, upotreba informacijskih patentnih fondova, vrednovanje i ostvarivanje industrijskog vlasništva.

Značajna prepreka za intenzivniju aktivnost korisnika u sferi podnošenja prijave za zaštitu industrijskog vlasništva su materijalna sredstva potrebna za zaštitu u zemlji i inozemstvu, kojima korisnici u BiH, u pravilu, ne raspolažu.

Aktuelno stanje u BiH u pogledu upotrebe intelektualnog vlasništva u funkciji privrednog razvoja daleko je od prakse koja je zastupljena u zemljama konkurentskog privrednog okruženja. Da bi se dostiglo slično stanje djelotvorne upotrebe industrijskog vlasništva u funkciji privrednog razvoja, potrebno je stvoriti niz uvjeta i provesti sasvim određene aktivnosti kojima, ponajprije, treba da se prevladaju nepovoljne okolnosti uvjetovane historijom.

Ostvarenje tog cilja na zadovoljavajući kvalitetan način u prihvatljivo kratkom roku premašuje mogućnosti kojima samostalno raspolaže svaki pojedini entitet u naučnom, istraživačko-razvojnem, visokoobrazovnom, te ukupnom privrednom sektoru. Prije svega, mali, pa i srednji privredni entiteti, te oni koji djeluju samostalno s vlastitim resursima i iskustvima ne mogu u potrebnom roku promijeniti stanje tako da bi ono bilo slično praksi koja je zastupljena u zemljama konkurentskog privrednog okruženja.

Zato je potrebno definirati i provesti širu društvenu akciju, osnove koje čine odgovarajući programi, ali i infrastrukturni mehanizmi podrške koji podrazumijevaju materijalna sredstva i specijalističke konsultantske usluge.

7. USPOSTAVLJANJE, RAZVOJ I DJELOVANJE NOVOG SISTEMA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

Polazeći od postojećeg sistema intelektualnog vlasništva BiH, uz osiguranje određenih pretpostavki, moguće je u prihvatljivom roku uspostaviti novi sistem intelektualnog vlasništva BiH.

7.1. Pretpostavke za uspostavljanje, razvoj i djelovanje novog sistema intelektualnog vlasništva BiH

Iz razmatranja u prethodnim poglavljima proizlazi:

- U BiH ne postoje dovoljni kapaciteti koji bi bili specijalizirani, osposobljeni i iskusni za izradu prijedloga legislative u području intelektualnog vlasništva u skladu sa aktuelnim, ali i budućim potrebama privrednog razvoja i pristupanja WTO i EU;
- Neadekvatna strukturiranost i nedovoljni kapaciteti Instituta za sve funkcije koje proistječu iz konteksta postojećih nadležnosti, a time i obaveza koje su postavljene BiH i koje proizlaze iz zahtjeva WTO i SSP;
- Nepostojanje pretpostavki (nadležnost, resursi) za djelovanje institucija iz institucionalne komponente koja se odnosi na ostvarivanja intelektualnog vlasništva;
- Nerazvijena korisnička komponenta;
- Nedovoljan broj ovlaštenih zastupnika za zaštitu industrijskog vlasništva.

Da bi novi sistem intelektualnog vlasništva BiH djelovao u skladu sa zahtjevima koji se njemu postavljaju (privredni razvoj, WTO, SSP), nužno moraju biti ispunjene osnovne pretpostavke u vezi sa kompletiranjem sistema intelektualnog vlasništva, i to u sve tri njegove komponente (legislativa, institucije, korisnici):

a) Legislativa

- Dovoljan kadrovski resurs, specijaliziran i osposobljen s potrebnim iskustvom za izradu novih zakona i podzakonskih akata (broj specijalista, adekvatna specijalistička edukacija i, po mogućnosti, iskustvo u izradi prijedloga zakona);

b) Institucije

- U Institutu kao instituciji s postojećom nadležnosti koja se odnosi na uspostavljanje prava intelektualnog vlasništva treba definirati nove nadležnosti, te uspostaviti novu, tome odgovarajuću organizacijsku strukturu sa određenim brojem organizacijskih jedinica (sektora, službi);
- Treba popuniti kadrovski kapacitet Instituta, te nabaviti potrebnu opremu, osigurati adekvatan radni prostor i dovoljna finansijska sredstva;
- Za institucije za ostvarivanje intelektualnog vlasništva, koje već djeluju u okviru svojih nadležnosti, potrebno je odrediti njihovu nadležnost i za intelektualno vlasništvo, te im osigurati adekvatnu kadrovsku popunu, kvalitetnu specijalističku edukaciju, prostorne i materijalne uvjete za rad.

c) Korisnici

- Za korisnike sistema intelektualnog vlasništva u BiH potrebno je definirati i provesti programe za upoznavanje s intelektualnim vlasništvom i njegovom upotrebom, te razviti svijest o ulozi i značaju intelektualnog vlasništva;
- Podstaknuti osnivanje internih ureda za intelektualno vlasništvo u većim privrednim entitetima, a za manje osigurati društvenu podršku osnivanjem i djelovanjem specijaliziranih agencija za intelektualno vlasništvo;
- Osigurati dobivanje finansijskih podrški pod povoljnim uvjetima za stjecanje i održavanje prava industrijskog vlasništva u zemlji i inozemstvu.

Osiguravanje navedenih pretpostavki počiva na uključenosti velikog broja subjekata. Postavlja se pitanje kako postići te promjene kako bi se brzo i kvalitetno uspostavio novi sistem intelektualnog vlasništva u BiH.

Kao optimalno rješenje, nameće se model da sve te aktivnosti inicira, koordinira i u velikoj mjeri provodi jedna institucija.

Kao logično rješenje za tu ulogu nameće se Institut, koji već sada ima zakonska ovlaštenja u području intelektualnog vlasništva, ima institucionalne veze s međunarodnim sistemom intelektualnog vlasništva, raspolaže određenim brojem iskusnog i educiranog kadra, a uz to osigurava i upotrebu direktne veze sa Vijećem ministara BiH, koje je nadležno za rad Instituta.

Da bi mogao ispuniti ulogu u skladu sa novom nadležnosti po osnovi legislative, institucija i korisnika, Institut treba oformiti i popuniti:

- Sektor za razvoj sistema intelektualnog vlasništva umjesto dosadašnje Službe za razvoj sistema intelektualnog vlasništva i pravne poslove i odjela koji mu pripadaju. Jedan bi bio i Odjel za saradnju s institucijama za ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva;
- Sektor za informacijsko-komunikacijsku tehnologiju i dokumentaciju koji bi nastavio djelovanje postojećeg Odjela za informacijske sisteme;
- Sektor za razvoj korisnika i odjele koji njemu pripadaju.

7.2. Uloga Instituta u uspostavljanju, razvoju i djelovanju novog sistema intelektualnog vlasništva u Bosni i Hercegovini

Institut je jedina institucija u BiH koja, slijedeći svoja zakonska ovlaštenja, svoje institucionalne veze s međunarodnim sistemom intelektualnog vlasništva, poznavanjem stručnog područja i iskustvom, ima mogućnost preuzeti nove nadležnosti, te tako utjecati na razvoj i primjenu cjelokupnog novog sistema intelektualnog vlasništva u BiH. Prema tome, Institut predstavlja vrhovnu instituciju novog sistema intelektualnog vlasništva BiH, kao što je to, uostalom, slučaj i u ostalim državama regije i šire.

S obzirom na to da u današnje vrijeme poslovanje sve više poprima globalne razmjere, svojom proširenom ulogom Institut bi osigurao potrebnu harmonizaciju sistema intelektualnog vlasništva, koja zahtijeva sve uniformiranije instrumente kreiranja, priznanja i upotrebe intelektualnog vlasništva.

Iz pregleda datih u prethodnim poglavljima može se zaključiti da funkcionalne komponente Instituta treba razviti u nekoliko smjerova, kako bi se postigla osposobljenost za ispunjavanje svih zadataka iz postojećih, ali i novih nadležnosti u kontekstu globalizacijskih procesa i predstojećih obaveza za BiH (WTO, SSP...).

Prvenstveno je potrebno povećati broj radnika i njihovo specijalističko obrazovanje, provesti strukturalne promjene, osigurati adekvatni radni prostor, razviti primjenu ICT, te povećati budžet Instituta i plaće zaposlenih.

Preuzimanjem novih nadležnosti i uspostavljanjem odgovarajućih organizacijskih jedinica, te osiguranjem uvjeta za njihov rad, Institut kao nacionalni ured za intelektualno vlasništvo postaje dominantni dio institucionalne komponente novog nacionalnog sistema intelektualnog vlasništva i predstavlja njegov nukleus. Naime, putem planiranja i implementacije administrativnog sistema zaštite, putem troškova u vezi sa stjecanjem i održavanjem prava, administrativnih i sudskih troškova za ostvarivanje prava, te

omogućavanjem dostupa javnosti informacijskim fondovima intelektualnog vlasništva značajno utječe na elemente ekonomske politike.

Na ovaj način, prema uzoru na većinu zemalja EU, u nadležnost Instituta ulaze, osim provođenja postupka dodjele prava industrijskog vlasništva i informacijsko-dokumentacijske aktivnosti u području intelektualnog vlasništva, i promocija inovacijskih aktivnosti, te posredovanje i asistencija poslovnoj zajednici u intenzivnijoj i efikasnijoj upotrebi intelektualnog vlasništva, ali i priprema potrebne legislative u području intelektualnog vlasništva.

U svim tim aktivnostima nezamjenjivu ulogu ima upotreba modernih tehnoloških trendova koji informacijsko-komunikacijsku tehnologiju dovode u središte ne samo u provođenju administrativnih postupaka dodjele prava (brz, efikasan, siguran i transparentan postupak) već i u diseminaciji informacija, unapređenju intelektualnog vlasništva i razvoju javne svijesti.

U svjetlu tih novih nadležnosti i modernih trendova Institutu se postavljaju izazovi i ciljevi koji se mogu ostvariti jedino jačanjem kadrovskog resursa, uspostavljanjem efikasne i funkcionalne organizacijske strukture, intenzivnim razvojem primjene informacijsko-komunikacijske tehnologije i jačanjem međunarodne saradnje.

8. STRATEGIJA RAZVOJA INSTITUTA U FUNKCIJI USPOSTAVLJANJA, RAZVOJA I DJELOVANJA NOVOG SISTEMA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

8.1. Misija i strateški ciljevi Instituta

MISIJA INSTITUTA

Iniciranje, koordiniranje i participiranje u realizaciji uspostavljanja, razvoja i djelovanja novog sistema intelektualnog vlasništva BiH u skladu sa potrebama za ostvarivanjem ekonomskog razvoja, kao i zahtjevima aktuelnih i predstojećih integracijskih procesa BiH, te pristupanja WTO.

STRATEŠKI CILJEVI

1. Jačanje institucionalnih kapaciteta Instituta za intelektualno vlasništvo BiH radi osposobljavanja za obavljanje poslova iz postojeće nadležnosti, kao i iz novih nadležnosti, što uključuje pokretanje i uspostavljanje, te djelovanje i razvoj svih triju komponenti novog sistema intelektualnog vlasništva BiH;
2. Stvaranje pretpostavki za uspostavljanje i unapređenje legislativne komponente novog sistema intelektualnog vlasništva BiH u skladu sa potrebama za davanje doprinosa ekonomskom razvoju BiH, kao i zahtjevima integracijskih procesa, počevši od aktuelnih zahtjeva po osnovi WTO/TRIPS i EU/SSP;
3. Unapređenje institucionalnih kapaciteta Instituta u skladu sa postojećom nadležnosti za provođenje kvalitetnih, ažurnih, racionalnih i transparentnih postupaka dodjele prava industrijskog vlasništva u BiH u skladu sa kriterijima EU i praksom;
4. Doprinos izgradnji institucionalnih kapaciteta i djelovanju institucija čija nadležnost obuhvata i ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva u BiH;
5. Doprinos razvoju korisnika sistema intelektualnog vlasništva BiH izgradnjom javne svijesti o ulozi i značaju intelektualnog vlasništva u modernoj privredi i društvu zasnovanom na znanju, te stvaranje pretpostavki za njegovu upotrebu u postizanju konkurentnosti privrede BiH.

8.2. Institucionalni kapaciteti Instituta u ostvarivanju strateških ciljeva Instituta

Da bi Institut, u skladu sa novom nadležnosti, mogao preuzeti i izvršiti sve zadatke koji predstoje u njegovoj novoj ulozi uspostavljanja, razvoja i djelovanja novog sistema intelektualnog vlasništva, neophodno je donijeti strateške mjere strukturalnog i funkcionalnog razvoja Instituta u skladu sa Strategijom, te osigurati njihovu primjenu donošenjem relevantnih propisa i osiguranjem potrebnih resursa (prvenstveno treba ojačati institucionalne kapacitete Instituta).

8.2.1. Redefiniranje nadležnosti Instituta u skladu sa strateškim ciljevima

Prošireni obim nadležnosti Instituta u skladu sa strateškim ciljevima otvara potrebu za definiranjem nove organizacijske strukture Instituta. Novi strukturalni oblik proizlazi iz aktuelnog djelokruga rada Instituta, ali i iz zadataka koji se postavljaju Institutu u kontekstu njegove uloge u uspostavljanju, razvoju i djelovanju novog sistema intelektualnog vlasništva, uvažavajući pri tome u najvećoj mogućoj mjeri principe funkcionalnosti, djelotvornosti i osiguranja uvjeta za kvalitetan rad.

Predložena nova organizacijska struktura predstavlja rješenje kompatibilno rješenjima u uredima vodećih evropskih zemalja, a omogućit će djelovanje Instituta u skladu sa zahtjevima koji proistječu iz proširene nadležnosti.

Nova organizacijska struktura data je u Pregledu 2.

Pregled 2: Nova organizacijska struktura Instituta

VIJEĆE MINISTARA BiH															
INSTITUT ZA INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO BiH															
URED DIREKTORA (2)					URED ZAMJENIKA DIREKTORA (2)										
SEKTOR ZA PATENTE		SEKTOR ZA ZNAKOVE RAZLIKOVANJA		SEKTOR ZA RAZVOJ SISTEMA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA					SEKTOR ZA ICT, DOKUMENTACIJU I SARADNJU SA KORISNICIMA			SLUŽBA ZA KADROVSKE, OPĆE I FINANSIJSKE POSLOVE			
Odjel za administrativno-pravne poslove	Odjel specijalista za područja tehnike	Odjel za žigove	Odjel za ind. dizajn i oznake geografskog porijekla	Odjel za autorsko pravo	Odjel za srodna prava	Odjel za razvoj legislative I.V.	Odjel za saradnju s institucijama za ostvarivanje prava I.V.	Odjel za razvoj međunarodne saradnje	Odjel za poništaje i zastupnike	Odjel za razvoj primjene ICT	Odjel za zaprimanje, klasificiranje i arhiviranje dokumenata	Odjel za informacije i saradnju sa okruženjem	Odjel za izdavaštvo	Odsjek za kadrovske i opće poslove	Odsjek za finansije i računovodstvo
9	8	8	3	3	3	5	3	3	3	4	4	7	3	3	6
1+17		1+11		1+20					1+18			1+9			

8.2.2. Funkcionalni opis sektorā i službi Instituta

Sektor za patente

Aktivnosti Sektora su:

- postupci dodjele i održavanja prava na patent;
- postupci proglašavanja ništavim rješenja o dodjeli patenta;
- učestvovanje u postupcima međunarodne zaštite patenta u skladu sa Ugovorom o saradnji u području патената (PCT), Budimpeštanskim sporazumom o međunarodnom deponiranju mikroorganizama u svrhu patentnog postupka, Konvencijom o evropskom patentu (KEP);
- učestvovanje u harmonizaciji legislative i regulative u relevantnom području;
- učestvovanje u međunarodnoj saradnji u području патената;
- učestvovanje u unapređenju stručnog područja патената;
- informacijsko-dokumentacijski poslovi u području патената (pretraživanje nacionalne i međunarodnih baza патената).

U pripremi je novi zakon o patentima prema kojem bi postupak dodjele патената slijedio sistem registracije.

Sektor za znakove razlikovanja

Aktivnosti Sektora su:

- postupci dodjele i održavanja prava na žig i industrijski dizajn;
- postupci međunarodne zaštite žiga i industrijskog dizajna u skladu sa Madridskim aranžmanom i Protokolom uz Madridski aranžman, te Haaškim sporazumom o međunarodnoj registraciji industrijskog dizajna;
- učestvovanje u harmonizaciji legislative i regulative u relevantnom području;
- učestvovanje u međunarodnoj saradnji u području žigova i industrijskog dizajna;
- učestvovanje u unapređenju stručnog područja žigova i industrijskog dizajna;
- informacijsko-dokumentacijski poslovi u području žigova i industrijskog dizajna (pretraživanje nacionalne i međunarodnih baza žigova i industrijskog dizajna).

U pripremi su novi zakon o žigu i zakon o industrijskom dizajnu. Novim zakonom o žigu uveo bi se institut prigovora (opozicije), što je koncept koji danas prevladava u EU.

Krucijalni razlozi zbog kojih se predlaže razdvajanje dosadašnjeg Sektora za industrijsko vlasništvo na dva nova sektora jeste činjenica da će se, slijedeći prijedlog o izradi novih separatih zakona za patente, žigove i industrijski dizajn, stvoriti pretpostavke za kvalitetniji, brži i transparentniji postupak dodjele prava industrijskog vlasništva.

Naime, kako bi se otklonili deficiti u legislativnim rješenjima (kolektivno ostvarivanje autorskog prava i srodnih prava, uvjeti za registriranje oznaka geografskog porijekla, dodatna zaštita za vina i alkoholna pića, well-known žigovi...), te kako bi se povećali kvalitet i fleksibilnost upotrebe legislative u području intelektualnog vlasništva u BiH, priprema se 6 novih zakona u području industrijskog vlasništva koji bi zamijenili glomazne postojeće zakone: Zakon o industrijskom vlasništvu i Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima koji su u rješenjima umnogome preuzeti iz bivše države i više puta dograđivani.

Koncept da se područje industrijskog vlasništva uredi separatih zakonima prihvatila je i većina zemalja EU (Prilog 2).

Sektor za razvoj sistema intelektualnog vlasništva

Sektor obavlja sljedeće aktivnosti:

- učestvovanje u izradi nacrtu prijedloga zakona, pravilnika i drugih propisa za provođenje i primjenu zakona kojima se uređuju prava autora književnih, naučnih i umjetničkih djela (autorsko pravo), te prava umjetnika izvođača, proizvođača fonograma, baza podataka i videograma i organizacija za radiodifuziju (srodna prava);
- stručna mišljenja i objašnjenja u vezi s primjenom i provođenjem zakona;
- učestvovanje u međunarodnoj saradnji u području autorskog prava i srodnih prava;
- provođenje upravnog postupka po zahtjevima za izdavanje rješenja o obavljanju djelatnosti zastupanja u području ostvarivanja autorskog prava i srodnih prava;
- inspekcijski nadzor nad radom udruženja autora, te udruženja nosilaca srodnih prava koja se bave kolektivnim ostvarivanjem autorskog prava, odnosno srodnih prava.

Treba napomenuti da se priprema nova legislativa u području autorskog prava i srodnih prava (Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (*individualno ostvarivanje*) i Zakon o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava) koja će biti potpuno usaglašena s direktivama EU i WTO/TRIPS.

- Poslovi razvoja sistema i pospješivanja ostvarivanja prava intelektualnog vlasništva;
- Praćenje svih aspekata primjene legislative i regulative u području intelektualnog vlasništva;
- Praćenje ostvarivanja industrijskog vlasništva;
- Ostvarivanje saradnje s privrednim subjektima-nosiocima prava i njihovim asocijacijama, nadležnim sudovima, carinskom službom, policijom i drugim relevantnim organima državne uprave;
- Sistemsko praćenje razvoja međunarodnih propisa i doktrine na području intelektualnog vlasništva;
- Iniciranje, predlaganje i učestvovanje u izradi nacrtu zakona i drugih propisa u svrhu ostvarivanja sistema intelektualnog vlasništva, kao i harmonizacije sa ostalim pozitivnim propisima i međunarodnim standardima u svrhu ispunjavanja obaveza preuzetih međunarodnim ugovorima;
- Nadziranje i koordinacija aktivnosti u postupku donošenja zakona i drugih propisa, te akata o ratifikaciji ili pristupanju međunarodnim ugovorima na području intelektualnog vlasništva;
- Praćenje stručnog područja, doktrine i prakse ostalih oblika intelektualnog vlasništva (povjerljive informacije, nelojalna utakmica, biljne vrste,...);
- Iniciranje i preduzimanje mjera za pristupanje ugovorima i konvencijama u području industrijskog vlasništva;
- Predlaganje, razrada i koordiniranje aktivnosti harmonizacije relevantnih propisa sa zahtjevima koji proizlaze iz TRIPS-a (SSP..);
- Učestvovanje u ostvarivanju saradnje s međunarodnim, regionalnim i nacionalnim organizacijama, kao i u radu stalnih i povremenih radnih grupa i ekspertnih odbora u području industrijskog vlasništva;
- Poslovi u vezi sa poništajem prava industrijskog vlasništva;
- Poslovi u vezi sa zastupnicima u području industrijskog vlasništva.

Sektor za informacijsko-komunikacijsku tehnologiju, dokumentaciju i saradnju sa korisnicima

U narednom periodu u kojem predstoji proširivanje kadrovske resursa i intenzivni razvoj funkcionalnih komponenti Instituta očekuje se povećanje broja zahtjeva i potreba u području upotrebe informacijsko-komunikacijske tehnologije (ICT) u svim segmentima djelovanja Instituta.

Sve aktivnosti koje se navode imaju kao krajnji cilj povećanje efikasnosti postupka dodjele prava industrijskog vlasništva i omogućavanje najširem krugu korisnika pristupa i pretrage podataka o patentima, žigovima, industrijskom dizajnu u BiH, elektronskim bazama podataka, te razmjene podataka s institucijama EU i WIPO-a.

Pristup tehničkim informacijama sadržanim u patentnim specifikacijama putem Interneta je ključni korak u izgradnji snažnog utjecaja intelektualnog vlasništva na privredne i razvojno-istraživačke aktivnosti u BiH.

Ključna uloga ovog sektora odnosi se i na osiguranje doprinosa razvoju korisnika sistema intelektualnog vlasništva BiH.

Edukacija i promocija u području intelektualnog vlasništva nameću se kao nužnost za stvaranje kulture intelektualnog vlasništva u društvu, što će se postići edukativnim i promotivnim aktivnostima koje prvenstveno treba da obuhvate sljedeće ciljne grupe:

- privredne subjekte, mala i srednja preduzeća koje treba ohrabriti da koriste intelektualno vlasništvo kao dio korporacijske i marketinške strategije;
- naučnoistraživačke i razvojne institucije koje treba podstaknuti da štite svoja intelektualna rješenja, ali i da koriste informacijske fondove u procesu istraživanja i razvoja;
- obrazovni sistem na svim nivoima koji obrazuje mlade stručnjake za društvo budućnosti;
- sredstva javnog saopćavanja koja moraju imati lica koja razumiju pojmove i terminologiju intelektualnog vlasništva kako bi mogli korektno i ispravno informirati najširi krug javnosti o ovom specifičnom području.

Za sve njih Institut, uz pomoć i podršku državne administracije, treba osigurati podršku njihovom razvoju, te kontinuirano educirati o mogućnostima i pogodnostima koje nudi intelektualno vlasništvo, kao i o potrebi njihovog osposobljavanja za prihvatanje, analizu i implementaciju informacija u području intelektualnog vlasništva, koje u ogromnim količinama emitiraju nacionalni, regionalni i globalni sistemi.

Potreba i opravdanost toga su evidentne znajući da sistem intelektualnog vlasništva, posebno patenti, danas u svijetu ima ključnu ulogu u širenju novih tehnoloških informacija. Otkrivanje bitnih izuma objavljivanjem patentne prijave povećava fond tehnoloških znanja i potencijalno smanjuje iznose sredstava utrošenih u dupliciranje razvojno-istraživačkih procesa. Procjenjuje se da patentni fondovi sadrže oko 50 miliona dokumenata i povećavaju se svake godine za oko milion novih informacijskih jedinica. U patentnim fondovima sadržano je oko 70% tehničkog znanja i većina tih informacija prvi put se objavljuje putem objave prijave patenta i ne objavljuje se nigdje drugdje.

Patentni fondovi predstavljaju izuzetno dragocjen izvor informacija i omogućavaju:

- izbjegavanje troškova istraživanja već poznatog izuma
- provjeru patentibilnosti izuma
- pronalaženje tehnologija za licenciranje i tehnološki transfer
- držanje koraka s tehnološkim trendovima

- otkrivanje gotovih rješenja
- izvor ideja za daljnje inovacije
- monitoring konkurencije
- izbjegavanje povrede tuđih patentnih prava
- identifikaciju povrede vlastitih prava.

Omogućavanje da ti fondovi budu dostupni najširoj javnosti predstavlja veliki korak u razvoju pretpostavki za izgradnju nacionalne ekonomije zasnovane na znanju.

Za efikasno korištenje intelektualnog vlasništva u BiH neophodno je razviti sistem diseminacije informacija koji ima nekoliko bitnih elemenata:

- Web-stranica Instituta treba biti glavni publikacijski i informacijski portal dostupan svakom korisniku koji raspolaže ličnim računarom i ima pristup Internetu. Omogućava pristup informacijskim resursima intelektualnog vlasništva, te pretraživanje domaćih i stranih baza podataka;
- Službeno glasilo i ostale publikacije Instituta u elektronskoj formi treba da omoguće brzo i efikasno informiranje korisnika o novim prijavama i pravima, te ostalim novostima u području intelektualnog vlasništva u BiH;
- Informacijski centri, namjenski uspostavljeni za područje intelektualnog vlasništva u okviru EU, poznati pod nazivom centri PATLIB, predstavljaju vrlo važan element sistema diseminacije informacija.

Help-desk u njihovom sastavu treba da bude tehnički i kadrovski osposobljen za davanje odgovora na pitanja korisnika u vezi sa zaštitom i korištenjem informacija iz nacionalnih, regionalnih i svjetskih fondova intelektualnog vlasništva, postavljenih putem telefona, e-maila, faxesa i tokom ličnih posjeta. Funkcioniranje help-deska treba razvijati u smjeru konsultativne pomoći korisnicima i u složenijim pitanjima, kao što su obimnije pretrage, analize i tumačenja podataka iz informacijskih fondova intelektualnog vlasništva. Takve složene zadatke treba da obavljaju educirani kadrovi profila patentnih ispitivača.

Uspostavljanju centara PATLIB u pojedinim regionima u Bosni i Hercegovini treba pristupiti postepeno, a prioritet treba dati sjedištu Instituta u Mostaru, Ispostavi u Sarajevu i Ispostavi u Banjoj Luci, gdje je uspostavljanje centra PATLIB u toku.

- Saradnja sa razvojno-istraživačkim sektorom u BiH, prvenstveno sa univerzitetima, u svrhu asistencije i podsticanja njihovih inovacijskih aktivnosti. Jedan od načina razvoja te saradnje je u okviru *University Initiative* WIPO-a.
- Saradnja s privrednim subjektima u BiH s ciljem povećanja njihove konkurentnosti inkorporiranjem aspekta intelektualnog vlasništva u njihove poslovne i razvojne programe.

U tu svrhu u BiH, pod vodstvom Instituta, treba razviti i provoditi kvalitetan i efikasan sistem diseminacije informacija, za šta treba omogućiti Institutu da izgradi tehničke i kadrovske preduvjete.

Služba za poslovanje Instituta

Služba obavlja sljedeće aktivnosti:

- Poslovi u vezi sa komercijalnim i finansijsko-planskim aktivnostima, investicijama i materijalnim poslovanjem, knjigovodstveno-računovodstvenim poslovima;
- Prati odvijanje i preduzima mjere za povećanje ostvarivanja na tržištu sredstava na osnovu djelatnosti Instituta, kao i iz državnog budžeta;
- Izrađuje finansijske izvještaje;
- Prati mjere kadrovske politike i obavlja kadrovske poslove;

- Izrađuje i nadzire ugovore koje Institut sklapa;
- Prati i nadzire primjenu i učinke zakona i propisa relevantnih za institucije i organe državne uprave;
- Učestvuje u pripremi i provođenju javnih konkursa i ostalih nabavki u skladu sa zakonom, nabavlja osnovna sredstva, uredski i sitni materijal;
- Oprema poslovne prostorije Instituta;
- Obavlja poslove u vezi sa korištenjem prometnih sredstava Instituta;
- Brine o načinu održavanja sredstava i opreme Instituta.

8.2.3. Redefiniranje resursa Instituta slijedeći strateške ciljeve

U skladu sa proširenom nadležnošću Instituta kojom se osiguravaju uspostavljanje, razvoj i djelovanje novog sistema intelektualnog vlasništva BiH, potrebno je stvoriti adekvatne resurse koje opisujemo u nastavku.

A. Povećanje broja osoblja Instituta

Iz Pregleda 2 proistječe da bi se broj osoblja Instituta za izvršenje uloge koja obuhvata i nove nadležnosti na uspostavljanju, razvoju i djelovanju novog sistema intelektualnog vlasništva BiH trebalo da poveća do 84 radnika.

U svjetlu te činjenice, može se uporediti broj osoblja uređâ za intelektualno vlasništvo u regiji i nekim zemljama EU.

	DRŽAVA	BROJ STANOVNIKA (MIL)	BROJ OSOBLJA UREDA ZA I.V.	
			UKUPNO	NA MILION STANOVNIKA
1.	AUSTRIJA	8.174	208	26
2.	BUGARSKA	7.518	172	23
3.	HRVATSKA	4.497	103	23
4.	REPUBLIKA ČESKA	10.246	247	25
5.	NJEMAČKA	82.425	2500	30
6.	MAĐARSKA	10.032	218	22
7.	SRBIJA	8.032	108	13
8.	SLOVENIJA	2.011	49	25
9.	ŠVAJCARSKA	7.581	208	27
10.	BOSNA I HERCEGOVINA	4.590	37	8

IZVOR: Godišnji izvještaj

IZVOR: CIA the World Factbook

Naime, iz ove tabele je vidljivo da zemlje u regiji (koje su prošle ili prolaze sličan put integracije u EU kao što sada prolazi BiH) u uredima za intelektualno vlasništvo imaju u prosjeku 20 zaposlenih na milion stanovnika, što znači da bi, primjenom istog kriterija, broj osoblja u Institutu trebalo da iznosi između 80 i 90 zaposlenih.

B. Radni prostor Instituta

Osiguranje adekvatnog radnog prostora Instituta, čija se djelatnost odvija u Mostaru, Sarajevu i Banjoj Luci, predstavlja bitan preduvjet za kvalitetno obavljanje aktivnosti koje proistječu iz postojećih i novih nadležnosti Instituta.

Pri tome treba uzeti u obzir standard od najmanje 10 m² po radniku (radno mjesto opskrbljeno PC), kao i obavezu osiguranja stroge diskrecije i tajnosti informacija o predmetima tokom postupka, primjereni prostor za rad sa strankama (prijemni ured), nužnost trajnog odlaganja i arhiviranja dokumenata, adekvatnu prostoriju za smještaj serverske i mrežne opreme uređenu prema standardima ICT (klimatizacija, vatro i vodododjava, stabilizirano napajanje električnom energijom, nadzor ulaza u prostoriju), potrebu da se omogući pristup javnosti određenim (prvenstveno informacijskim) resursima.

Iz navedenog i plana povećanja broja osoblja proizlaze zahtjevi za veličinom i tipom radnog prostora (uredski prostor, prostor za prijem stranaka, edukacijsko-informacijske aktivnosti, arhivski prostor).

C. Finansiranje Instituta

Prema sadašnjem sistemu finansiranja, sva sredstva za svoj rad Institut dobija iz budžeta BiH, što je za 2007. god. iznosilo

1.469.884 KM.

Istovremeno su u budžet BiH uplaćena sredstva ostvarena po osnovi djelatnosti Instituta u BiH (od naplate administrativne takse i posebnih troškova postupka za radnje u postupcima stjecanja, održavanja i prometa prava industrijskog vlasništva, upisa u Registar zastupnika za industrijsko vlasništvo, te pružanjem informacijskih i drugih usluga iz svoje nadležnosti) u iznosu od

1.240.000 KM.

Osim toga, učestvovanjem Instituta u provođenju postupaka u okviru članstva u međunarodnim konvencijama tokom 2007. god. u budžet je uplaćeno na osnovu Madridskog aranžmana o međunarodnoj registraciji žigova 588.225,00 CHF, što iznosi

654.400 KM,

te na osnovu Sporazuma o saradnji i proširenju sa Evropskom patentnom organizacijom iznos od 389.079,00 eura, što iznosi

710.069 KM.

Prema tome, po osnovi djelatnosti Instituta u 2007. god. u budžet BiH je uplaćeno ukupno

2.604.469 KM.

Upoređujući iznose koji su Institutu odobreni iz budžeta sa onima koji su uplaćeni u budžet po osnovi djelovanja Instituta, proistječe da je u 2007. godini po osnovi djelovanja Instituta u budžet uplaćeno **1.77** puta više sredstava nego što je Institutu bilo stavljeno na raspolaganje.

Mogu se konstatirati opravdanost i potreba da se povećaju sredstva Instituta već za izvršenje uloge iz postojeće nadležnosti (povećanje osoblja sa 37 na 64 zaposlena uz osiguranje potrebnog prostora i opreme). To je naročito potencirano posmatrajući djelovanje Instituta s proširenim nadležnostima i njegovu ulogu u uspostavljanju, razvoju i djelovanju novog sistema intelektualnog vlasništva.

Na opravdanost navedenog upućuju podaci o raspoloživim sredstvima istovrsnih institucija u nekoliko zemalja.

	DRŽAVA	BROJ STANOVNIKA (MIL)	GODIŠNJI BUDŽET UREDA ZA I.V. (EURA)	
			UKUPNO (MIL)	PO GLAVI STANOVNIKA
1.	AUSTRIJA	8.174	16.74	2.01
2.	BUGARSKA	7.518	5.1	0.68
3.	HRVATSKA	4.497	2.9	0.64
4.	REPUBLIKA ČEŠKA	10.246	9.5	0.95
5.	NJEMAČKA	82.425	260	3.17
6.	MAĐARSKA	10.032	14	1.4
7.	SRBIJA	8.032	1.5	0.19
8.	SLOVENIJA	2.011	2.34	1.17
9.	ŠVAJCARSKA	7.581	30	4
10.	BOSNA I HERCEGOVINA	4.590	0.7	0.15

IZVOR: Godišnji izvještaj

IZVOR: CIA the World Factbook

Uzimajući kao primjer Hrvatsku, ta sredstva bi iznosila oko 2,9 miliona eura, što znači da bi Institut iz budžeta BiH trebalo da ima na raspolaganju oko 5.800.000 KM.

D. Izrada i realizacija programa stručnog osposobljavanja osoblja Instituta

Svi radnici Instituta nužno treba da prođu specifične treninge koje je moguće organizirati uz logističku i finansijsku podršku WIPO-a, EPO, OHIM, programa EU (CARDS, IPA, TAIEX).

Treninzi se, prema profilu učesnika, mogu podijeliti na nekoliko grupa:

- Treninzi za vodstvo Instituta,
- Treninzi za osoblje Instituta koje radi u postupcima dodjele prava industrijskog vlasništva
 - Uvodni trening u intelektualnom vlasništvu
 - Trening za administrativni i tehnički segment administrativnih procedura koje provodi Institut
 - Učenje uz posao,
- Treninzi za osoblje Instituta koje će raditi na pripremama prijedloga novih zakona
- Treninzi za odabrano osoblje Instituta koje će se baviti specifičnim zahtjevima koji proizlaze iz TRIPS-a i SSP,
- Treninzi za osoblje Instituta koje će se baviti informacijskim aktivnostima,
- Seminari o korištenju ICT za sve radnike,
- Kursevi stranih jezika (engleski, njemački, francuski,..) za sve radnike Instituta.

Kontinuirano stručno osposobljavanje osoblja Instituta organizira se, između ostalog, putem posjeta i boravka u uredima zemalja u regiji i Evropi, putem posjeta, predavanja i seminara stručnjaka iz WIPO-a, EPO, OHIM i pojedinih nacionalnih ureda Instituta.

Program stručnog osposobljavanja u 2008. i 2009. godini provodi se u okviru projekta CARDS "Izgradnja kapaciteta za zaštitu intelektualnog vlasništva u BiH".

Program stručnog osposobljavanja bit će zastupljen i u svim planovima Instituta za intelektualno vlasništvo BiH u narednom periodu.

8.2.4. Koordinacija djelovanja Instituta i institucija za ostvarivanje intelektualnog vlasništva

Radi postizanja maksimalne koordiniranosti i sinergije djelovanja u uspostavljanju, razvoju i djelovanju novog sistema intelektualnog vlasništva BiH, čija je glavna tačka Institut, predlaže se formiranje sljedećih vijeća:

- Vijeće za legislativni razvoj sistema intelektualnog vlasništva BiH
- Vijeće za ostvarivanje intelektualnog vlasništva
- Vijeće za razvoj korisnika intelektualnog vlasništva
- Vijeće za unapređenje korištenja zaštite oznaka geografskog porijekla
- Vijeće za autorsko pravo i srodna prava i kolektivno ostvarivanje autorskog prava i srodnih prava
- Vijeće za suzbijanje piraterije i prometa krivotvorenom robom.

Vijeća bi formiralo Vijeće ministara BiH na prijedlog Instituta.

Operativnu podršku vijećima bi davao Institut, a ona bi bila sastavljena od predstavnika Instituta i relevantnih institucija u BiH.

Navedeni su tipični profili vijeća u ovom području. Otvorena je mogućnost za formiranje novih vijeća, naročito vijeća za razvoj korisnika (npr., Vijeće inovatora, Vijeće za naučni sektor, Vijeće za malo i srednje preduzetništvo i dr.).

Formiranje novih vijeća koja bi obuhvatala samo pojedine grupe korisnika (inovatora) je pitanje procjene i odluke tog vijeća za korisnike.

Otvorena je mogućnost, i to bi bilo poželjno, da u odgovarajućim vijećima svoje predstavnike imaju i pojedina ministarstva iz entiteta i na državnom nivou, državne agencije, privredne komore, univerziteti, asocijacije inovatora, zanatlije, odnosno mala i srednja preduzetništva i drugi.

Vijeće za legislativni razvoj sistema intelektualnog vlasništva BiH bilo bi sastavljeno od predstavnika:

- Instituta
- Ministarstva pravde
- Sudstva
- Pravnog fakulteta
- Direkcije za evropske integracije.

Vijeće za ostvarivanje intelektualnog vlasništva bilo bi sastavljeno od predstavnika:

- Instituta
- Uprave za indirektno oporezivanje (UINO)
- Tržišne inspekcije RS i FBiH
- Suda BiH
- Sudova
- Agencije za istrage i zaštitu (SIPA)
- Vijeća za zaštitu potrošača
- Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa – Sektor poljoprivrede.

Vijeće za razvoj korisnika intelektualnog vlasništva bilo bi sastavljeno od predstavnika:

- Instituta
- Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
- Univerziteta i fakulteta
- Komora (privredna i zanatska)
- Inovatora i asocijacija inovatora u RS i FBiH
- Velikih kompanija aktivnih u stjecanju intelektualnog vlasništva.

Vijeće za unapređenje korištenja zaštite oznaka geografskog porijekla bilo bi sastavljeno od predstavnika:

- Instituta
- Agencije za sigurnost hrane
- Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa – Sektor poljoprivrede
- Agromediterranskog instituta
- Predstavnik udruženja i proizvođača poljoprivrednih, ribljih i prehrambenih proizvoda sa obilježjima geografske oznake.

Vijeće za autorsko pravo i srodna prava i kolektivno ostvarivanje autorskog prava i srodnih prava bilo bi sastavljeno od predstavnika:

- Instituta
- Udruženja za kolektivno ostvarivanje autorskog prava
- Radiodifuznih organizacija
- Regulatorne agencije
- Porezne uprave

- autora i umjetnika izvođača, proizvođača fonograma iz FBiH i RS i drugih autora pojedinih djela na koje se primjenjuju Zakon o autorskom pravu i Zakon o kolektivnom ostvarivanju autorskog prava i srodnih prava.

Vijeće za suzbijanje piraterije i prometa krivotvorenom robom bilo bi sastavljeno od predstavnika:

- Uprave za indirektno oporezivanje (UINO)
- Agencije za istrage i zaštitu (SIPA)
- MUP-a FBiH i RS
- nadležne institucije za tržišnu inspekciju u RS, FBiH i Distriktu Brčko
- Pravnog fakulteta
- Tužilaštva.

Broj i sastav navedenih vijeća ne treba smatrati konačnim.

Vijeća bi imala savjetodavni karakter, te bi, nakon konstituiranja, imenovala svojeg predsjednika, odnosno odgovarajuće organe. Vijeća bi donosila periodične planove i programe rada, što bi predstavnicima koristilo kao polazna osnova da u svojim matičnim sredinama podstaknu stvaranje pretpostavki za njihov puni doprinos razvoju i djelovanju sistema intelektualnog vlasništva.

Potrebni resursi u institucijama čiji predstavnici ulaze u sastav vijeća stvarali bi se djelovanjem vijeća čiji bi rad bio podržan određenim funkcijama Instituta. Time bi se odmah mogli preduzeti iniciranje, usmjeravanje i koordiniranje aktivnosti u radu vijeća i tako pospješiti uspostavljanje, razvoj i djelovanje novog sistema intelektualnog vlasništva BiH.

8.2.5. Obavljanje nadležnosti Instituta u entitetima (FBiH i RS)

Zakonom o osnivanju Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 43/04) određeno je sjedište Instituta u Mostaru, a u Sarajevu i Banjoj Luci utvrđene su organizacijske jedinice ispostave Instituta. Djelatnost Instituta u pogledu informiranja korisnika, kao i djelovanje vijeća će se odvijati na način da se stvore maksimalni uvjeti za participaciju svih relevantnih subjekata iz oba entiteta i Distrikta Brčko. Jedan od primjera je informacijska djelatnost u formi centara PATLIB. Prvi takav centar će se osnovati i početi da radi u Banjoj Luci, a taj proces će se nastaviti i u drugim većim administrativnim i privrednim centrima.

Vrsta, obim i intenzitet aktivnosti koje bi bile provođene u ispostavama uređuju se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Instituta za intelektualno vlasništvo BiH u skladu sa potrebama, ciljevima i zadacima u području intelektualnog vlasništva.

8.3. Preporuke za strateški razvoj Instituta

Preporuke za podsticanje razvoja modernog sistema intelektualnog vlasništva u BiH koje treba inicirati, modelirati i koordinirati Institut kao njegova glavna tačka

Ulogu Instituta treba posmatrati u kontekstu krucijalnog zadatka koji proizlazi iz opredjeljenja da se u BiH izgrade ekonomski prosperitet i konkurentna privreda zasnovana na znanju. S tim ciljem treba razvijati sistem intelektualnog vlasništva u BiH koji će biti prilagođen aktuelnim i budućim potrebama korisnika koji ne funkcioniraju samo unutar državnih granica nego sve više postaju dio globalne ekonomije.

PREPORUKE ZA PODSTICANJE RAZVOJA MODERNOG SISTEMA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA U BIH

Kratkoročno	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Razmatranje, usvajanje i primjena Strategije razvoja Instituta ➤ Unapređenje legislativnog okvira u području intelektualnog vlasništva ➤ Uspostavljanje vijeća ➤ Izrada Akcijskog plana za intenzivnu promotivno-edukativnu kampanju kao prvi korak u razvoju korisničke komponente sistema intelektualnog vlasništva u BiH
Srednjoročno	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Institucionalna reorganizacija (određivanje nadležnosti institucija u sistemu ostvarivanja prava intelektualnog vlasništva) ➤ Specijalističko obrazovanje službenika u institucijama za ostvarivanje intelektualnog vlasništva ➤ Primjena Akcijskog plana za intenzivnu promotivno-edukativnu kampanju na svim nivoima državne vertikale (od najviših instanci izvršne vlasti preko upravljačkih struktura u naučnom, razvojno-istraživačkom, visokoobrazovnom, te privrednom sektoru, pa sve do pojedinaca koji participiraju kao izvršiocu u tim sektorima)
Dugoročno	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Napredna specijalistička obuka – seminari u WIPO-u, EPO, OHIM ➤ Uspostavljanje specijaliziranih odjela za intelektualno vlasništvo u svim institucijama za ostvarivanje intelektualnog vlasništva ➤ Uspostavljanje transparentne prakse (usklađenost u tumačenju zakona, prikupljanje i objavljivanje pravomoćnih presuda) ➤ Izgradnja i implementacija modela saradnje među institucijama za ostvarivanje intelektualnog vlasništva ➤ Uspostavljanje tehnološke infrastrukture za prikupljanje i razmjenu podataka o pravima intelektualnog vlasništva (baze podataka, povezivanje informacijsko-komunikacijskim mrežama) ➤ Javno objavljivanje statističkih podataka o uspješnom djelovanju radi promoviranja svijesti o značaju i doprinosu intelektualnog vlasništva ➤ Pokretanje stručnog časopisa u kojem bi se objavljivali stručni i naučni prilozi iz teorije i prakse stjecanja i ostvarivanja intelektualnog vlasništva ➤ Iniciranje i koordiniranje izrade kompletnog inovacijskog sistema BiH u kojem bi se izgradio model saradnje i povezivanja razvojno-istraživačkih institucija, s jedne strane, i industrije, s druge strane, po uzoru na uspješnu praksu zemalja u Evropi

Preporuke za jačanje institucionalnih kapaciteta Instituta

Glavna funkcija Instituta (*core business*) je dodjela prava industrijskog vlasništva za šta treba unaprijediti i razviti niz resursa i pretpostavki. Da bi se što prije stvorili uvjeti za uspostavljanje postupka dodjele prava industrijskog vlasništva na objektivan, kvalitetan, ažuran i transparentan način, neophodno je osigurati određeni broj educiranog osoblja, visoki stepen razvoja, pouzdanosti i stabilnosti informatičkog sistema, primjerenu organizaciju rada i druge pretpostavke koje navodimo u nastavku.

PREPORUKE ZA JAČANJE INSTITUCIONALNIH KAPACITETA INSTITUTA

Kratkoročno	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Povećanje broja osoblja Instituta do 45 zaposlenih ➤ Osiguranje adekvatnog radnog prostora i opreme ➤ Izrada i provođenje programa stručnog osposobljavanja osoblja Instituta ➤ Izrada plana unapređenja informatičke infrastrukture prema preporukama WIPO-a, EPO, OHIM i iskustvima ureda u regiji ➤ Izrada strukturne i funkcionalne organizacije Instituta sa sistematizacijom radnih mjesta u skladu sa novim nadležnostima Instituta ➤ Izrada internih smjernica za rad Instituta
Srednjoročno	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Implementacija redefinirane organizacijske strukture Instituta ➤ Osiguranje prostora u Mostaru, Sarajevu i Banjoj Luci ➤ Povećanje broja osoblja u skladu sa proširenjem nadležnosti Instituta ➤ Modernizacija i unapređenje baza podataka za patente, žigove, industrijski dizajn (registri) i razvoj modernog sistema upravljanja dokumentima (<i>Document Management</i>) ➤ Modernizacija i unapređenje informatičke podrške postupku dodjele prava industrijskog vlasništva ➤ Omogućavanje pristupa i pretraživanja bh. registara industrijskog vlasništva putem Interneta ➤ Osiguranje uvjeta (prostor, oprema, osoblje) za otvaranje centara PATLIB u Mostaru i Sarajevu
Dugoročno	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Razvoj pretpostavki za elektronsko podnošenje prijave za priznanje prava industrijskog vlasništva ➤ Osiguranje finansijskih uvjeta za djelovanje Instituta u skladu sa proširenom nadležnošću Instituta

Preporuke za razvoj korisnika sistema intelektualnog vlasništva u BiH

Edukacija i promocija predstavljaju ključne elemente izgradnje javne svijesti o ulozi i značaju intelektualnog vlasništva u kontekstu aktuelnih političkih i privrednih trendova u svijetu. Kao nužnost se nameće stvaranje kulture intelektualnog vlasništva i povećanje opće spoznaje o efektima zaštite i koristi od upotrebe intelektualnog vlasništva posebno u vezi sa povećanjem produktivnosti i kompetitivnosti na tržištu, stranim ulaganjima, transferom tehnologije, kreiranjem i primjenom novih tehničkih rješenja.

Pristupanjem BiH WTO i početkom pregovora o SSP sa EU potreba za promjenama i u pogledu savremene zastupljenosti intelektualnog vlasništva u svim segmentima društva postaje još izraženija.

S tim ciljem nužno je pokrenuti intenzivnu promotivno-edukativnu kampanju kako bi se problematika stjecanja i korištenja intelektualnog vlasništva dovela u fokus zanimanja svih progresivnih struktura društva.

Proces izgradnje javne svijesti je obiman i dugotrajan i Institut će ga moći obaviti kvalitetno i pravovremeno samo uz snažnu podršku državne vertikale.

PREPORUKE ZA RAZVOJ KORISNIKA SISTEMA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA U BIH

Kratkoročno	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Izrada informacijske strategije Instituta ➤ Izrada Akcijskog plana za intenzivnu promotivno-edukativnu kampanju (prezentacije, seminari, radionice, materijali) ➤ Izrada tehničkih i organizacijskih pretpostavki za sistemsku diseminaciju informacija u području intelektualnog vlasništva kao osnove za elektronski pristup resursima Instituta ➤ Izrada i objavljivanje nove web-stranice Instituta (<i>Redesign</i> postojeće) ➤ Izrada informacijskih produkata u elektronskoj formi ➤ Uspostavljanje informacijskog centra u Banjoj Luci ➤ Intenzivan i kontinuiran postupak edukacije kadra za informacijske aktivnosti u području intelektualnog vlasništva ➤ Izrada godišnjeg izvještaja Instituta
Srednjoročno	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uspostavljanje mreže informacijsko-konsultativnih centara (help-desk za intelektualno vlasništvo) u Banjoj Luci, Mostaru i Sarajevu ➤ Izrada i implementacija modela internog sistema za korištenje intelektualnog vlasništva u privrednim entitetima ➤ Izrada i implementacija modela korištenja intelektualnog vlasništva na univerzitetima ➤ Uspostavljanje projekata na državnom nivou kojima bi se finansijski podupirala zaštita intelektualnog vlasništva na domaćem i međunarodnom nivou, pretrage stanja tehnike, izlaganja na izložbama i sajmovima, licenciranje ➤ Seminari u saradnji s WIPO-om i EPO o licenciranju, prijenosu tehnologije, korištenju intelektualnog vlasništva na univerzitetima ➤ Uspostavljanje državne nagrade za inovativnost u saradnji s WIPO-om
Dugoročno	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uvrštenje intelektualnog vlasništva kao kolegija na pravne, prirodne i tehničke fakultete ➤ Podsticanje uspostavljanja i djelovanja specijalističkih konsultacijskih agencija (<i>one-stop-shop</i> za intelektualno vlasništvo)

9. ZAKLJUČAK

Strategija razvoja Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine 2008-2015. predstavlja osnovni dokument u kojem se razrađuju okvir i pravci razvoja novog sistema intelektualnog vlasništva u BiH do 2015. godine slijedeći opredjeljenja zacrtana u *Strategiji integriranja Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju*.

Od posebne važnosti je potreba da se, po uzoru na zemlje sa ekonomijama tradicionalno zasnovanim na vlasničkim i tržišnim principima, u Bosni i Hercegovini postignu razmjere sistemskog korištenja intelektualnog vlasništva u funkciji ekonomskog razvoja, te aktuelnih i predstojećih integracijskih procesa.

U *Strategiji* se definiraju legislativna, institucionalna i korisnička komponenta sistema intelektualnog vlasništva BiH, te daju pretpostavke koje će omogućiti njihovo djelovanje u izgradnji novog sistema intelektualnog vlasništva BiH.

U kontekstu toga, u dokumentu je dat poseban akcent na razvoj Instituta kako bi, uz postojeće, mogao preuzeti i nove nadležnosti i tako postati vrhovna institucija u uspostavljanju, razvoju i djelovanju novog sistema intelektualnog vlasništva BiH. To obuhvata i razvoj legislative u području intelektualnog vlasništva, davanje doprinosa razvoju institucija za ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva, te razvoju korisnika intelektualnog vlasništva.

U ostvarivanju navedenog cilja, prioritet predstavlja izgradnja adekvatnih kapaciteta Instituta da bi mogao efikasno i kvalitetno izvršavati aktivnosti prema postojećim nadležnostima. To pretpostavlja daljnje povećanje kapaciteta Instituta povećanjem broja radnika sa 37 na 64, te osiguranje zadovoljavajućeg finansiranja, potrebnog radnog prostora i opreme i provođenje obuke i specijalizacije osoblja.

Istovremeno je potrebno stvoriti pretpostavke i osposobiti Institut za preuzimanje i novih nadležnosti kako bi bilo moguće da izvrši ulogu u uspostavljanju, razvoju i djelovanju novog sistema intelektualnog vlasništva Bosne i Hercegovine. To pretpostavlja provođenje sljedećih konkretnih aktivnosti:

- ✚ Razmatranje i usvajanje ove strategije razvoja Instituta za intelektualno vlasništvo;
- ✚ Definiranje novih nadležnosti, kao i uključivanje nadležnosti za intelektualno vlasništvo u postojeće nadležnosti institucija za ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva;
- ✚ Uspostavljanje nove organizacijske strukture Instituta u kojoj su, uz postojeće, zastupljeni i novi sektori i službe;
- ✚ Povećanje broja osoblja do 84 radnika;
- ✚ Osiguranje zadovoljavajućeg finansiranja, potrebnog radnog prostora i opreme;
- ✚ Provođenje obuke i specijalizacije osoblja;
- ✚ Formiranje i aktiviranje rada vijeća pri Institutu.

Potrebe za provođenjem naznačenih aktivnosti su evidentne, a njihova opravdanost i provedivost proistječu ne samo iz upoređivanja razmjera finansiranja istovrsnih institucija u evropskim zemljama nego i iz činjenice da je Institut u 2007. godini, po osnovi svoje djelatnosti, osigurao uplatu sredstava u budžet BiH u iznosu koji je 1,77 puta veći od sredstava koja su Institutu u istoj godini stavljena na raspolaganje.

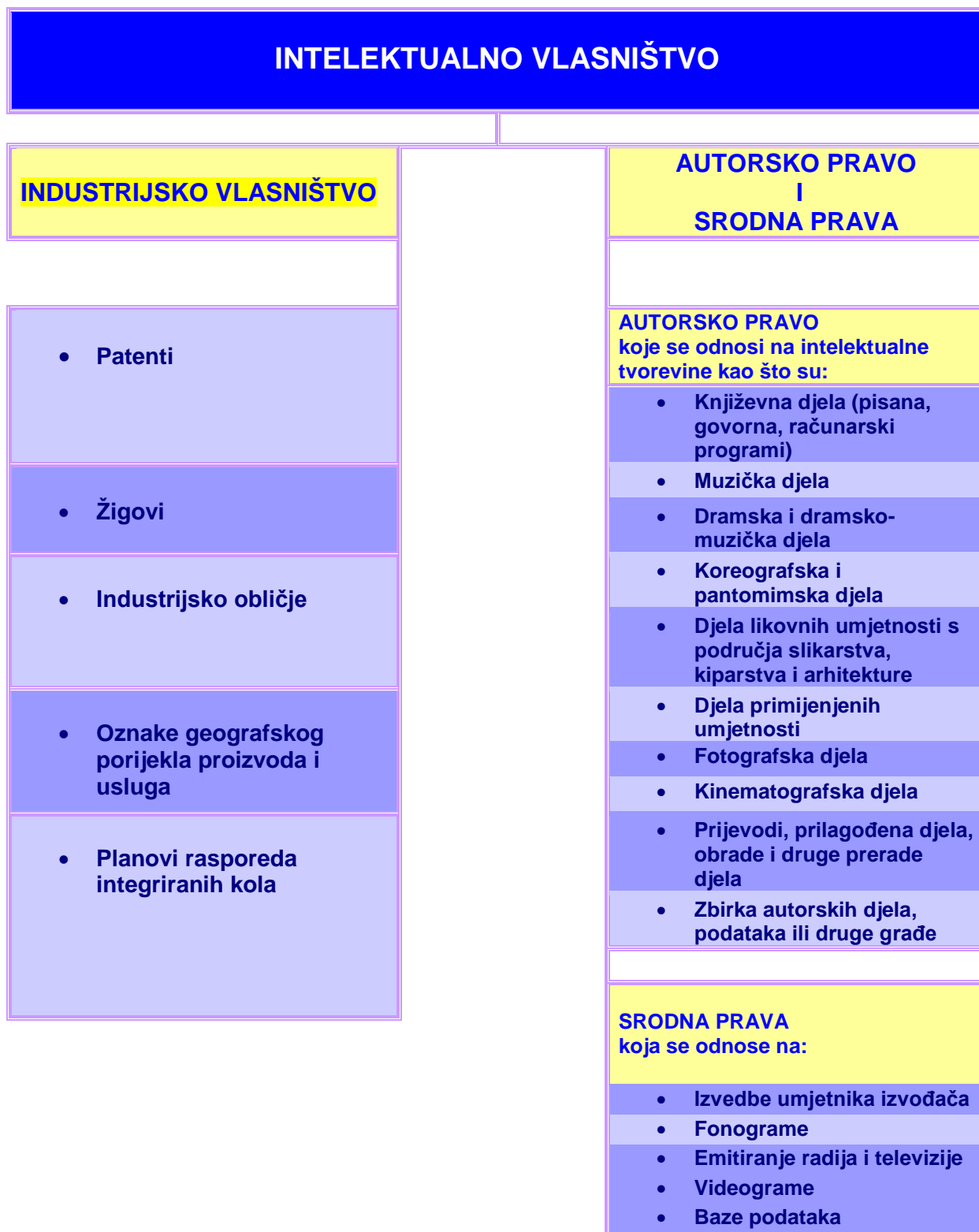
Operacionalizacijom Strategije bit će mogući uspostavljanje, razvoj i djelovanje novog sistema intelektualnog vlasništva, te njegovo korištenje u funkciji privrednog razvoja u skladu sa praksom koja je zastupljena u zemljama konkurentskog privrednog okruženja kako u EU, tako i u globalnim okvirima.

10. PRILOZI

Prilog 1: Oblici intelektualnog vlasništva

Prilog 2 : Pregled koncepata legislative u području industrijskog vlasništva

Prilog 1: Oblici intelektualnog vlasništva

Prilog 2 : PREGLED ZAKONSKIH RJEŠENJA U ZEMLJAMA EU I REGIJI

ZAKON O INDUSTRIJSKOM VLASNIŠTVU ILI SEPARATNI ZAKONI ZA PATENTE, ŽIGOVE,..

	DRŽAVA	ZAKON O INDUSTRIJSKOM VLASNIŠTVU	POSEBNI ZAKONI ZA PATENTE, ŽIGOVE, DIZAJN,..	NAPOMENA
1	ALBANIJA		+	
2	AUSTRIJA		+	
3	BELGIJA		+	
4	BOSNA I HERCEGOVINA	+		
5	BUGARSKA		+	
6	HRVATSKA		+	
7	REPUBLIKA ČEŠKA		+	
8	KIPAR		+	
9	DANSKA		+	
10	ESTONIJA		+	
11	FINSKA		+	
12	FRANCUSKA	+		
13	NJEMACKA		+	
14	GRČKA		+	
15	MAĐARSKA		+	
16	IRSKA		+	
17	ITALIJA		+	
18	LATVIJA		+	
19	LITVANIJA		+	
20	LUKSEMBURG		+	
21	MAKEDONIJA	+		
22	MALTA		+	
23	HOLANDIJA		+	
24	POLJSKA	+		
25	PORTUGAL	+		
26	RUMUNIJA		+	
27	SRBIJA		+	
28	SLOVACKA		+	
29	SLOVENIJA	+		
30	ŠPANIJA		+	
31	ŠVEDSKA		+	
32	ŠVAJCARSKA		+	
33	UJEDINJENO KRALJEVSTVO		+	

